

Het 'Stabelan' KNIL Artillerie monument.

Door Aooi b.d. R.J. de Vos

In het eerste deel van "De Bergartillerie van het KNIL", dat gepubliceerd is in Artilia editie nummer 124 en verschenen in juli 2024 wordt onder andere gesproken over een monument van 'Stabelan'. Dit kleine monument is een getrouwe weergave van een knielende bergartillerist. Deze bergartillerist is destijds (bij)geplaatst op de Koning Willem I Kazerne te 's Hertogenbosch. Ook in editie nummer 126 is het monument genoemd in het artikel over het periodiek 'Stabelan' en de relatie van de stichting met de V.O.O.A. In dit artikel wordt er meer ingegaan op de geschiedenis van het KNIL Artillerie monument. De knielende bergartillerist is onderdeel van een geheel met een bijzondere geschiedenis.

De nagedachtenis aan de Bergartillerie van het KNIL werd in leven gehouden door de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen. Het periodiek van deze stichting droeg de naam 'Stabelan'. Zo werd er in de volksmond ook over de 'Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen Stabelan' gesproken, verkort 'Stabelan'. In de eerdergenoemde edities zijn enkele doelstellingen van de stichting benoemd. In relatie tot al deze doelen en benoemd werden in het colofon van elk periodiek, stond het volgende er met betrekking tot het monument geschreven; *"Tevens om het KNIL Artillerie monument – hetwelk is opgesteld in de Koning Willem I kazerne te 's-Hertogenbosch¹ – in alle waardigheid in stand te houden in samenwerking met het Regiment van Heutsz, dat bij Koninklijk Besluit de traditie van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger heeft overgenomen."*

Pieter (Piet) van Meel

*Piet van Meel, Secretaris/
redacteur Stabelan. † 2002*

In 1938 ging hij op 18-jarige leeftijd naar Nederlands-Indië en diende bij de Bergartillerie. In 1942 werd hij door de Japanners als krijgsgevangene op transport gezet naar Burma² om aldaar aan de "Dodenspoorweg" te werken. In 1945 werd hij in Saigon, voormalig Frans Indo China, bevrijd en ging na het opheffen van het KNIL in 1950 over naar de Koninklijke Landmacht. Hij diende daar tot oktober 1957 en als opperwachtmeester instructeur der Artillerie heeft Piet van Meel in dat jaar de dienst verlaten. Piet heeft daarna nog 25 jaar in het bedrijfsleven gewerkt. Hij begon in 1974 met het KNIL-periodiek 'Stabelan' en richtte in 1978 de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen op. Naast redacteur van het periodiek was hij tevens secretaris/penningmeester van de stichting.

Naast deze functies was hij penningmeester van de Stichting Erefilm KNIL en had hij zitting in de regimentsraad van het Regiment Van

Heutsz. Piet van Meel is verantwoordelijk voor het schrijven van boeken. Het 'Gedenkschrift Koninklijk Nederlands-Indisch Leger 1830-1950' (1990), 'Getekend als koloniaal' (1988), Tanda Kehormatan KNIL (1985) en 'Tanda Mata KNIL' (1983) zijn een paar boeken van de hand van Piet van Meel. Ook verleende hij zijn medewerking aan het meeschrijven in vele boekwerken over de KNIL-periode of was de uitgever daarvan.

¹ In latere edities van de Stabelan werd er gerefereerd naar het monument na verhuizing naar de Johan van den Kornputkazerne en later de Oranjekazerne.

² Burma heeft sinds het jaar 1989 de naam Myanmar en ligt ten westen van Thailand.

Piet van Meel was als oud-militair bij het KNIL een artillerist in hart en nieren. Een 'oude' veteraan van de eveneens 'oude' stempel. Geen gezever, luisteren, dienen en uitvoeren, dat was het devies van Piet.

Met 'zijn' stichting hoog in het vaandel was het een man met het hart op de tong én op de juiste plaats. Wanneer hij iets vroeg, was dat voor velen, zoals ze dat beleefden, geen vraag. De onderlinge contacten met de oud-collegae artilleristen en KNIL-militairen in het algemeen waren erg belangrijk voor hem en kameraadschap stond op nummer één. Piet zelf had een groot en uitgebreid netwerk en kon op veel (militaire) plekken ook zo naar binnen lopen voor een praatje.

De traditie van het KNIL.

Op 26 juli 1950 komt er officieel een eind aan het bestaan van het koloniale leger. Op dat moment telt het nog ongeveer 65.000³ militairen. Van de 15.000 Nederlandse militairen gaan er 7.500 over naar de landmacht. 7.500 militairen worden gedemobiliseerd en zwaaien af.

Van de 50.000 Indonesische militairen gaan er 26.000 over naar het leger van Indonesië. 20.000 demobiliseren en 4.000 komen naar Nederland. De laatste groep bestaat uit Ambonese militairen die niet naar het Indonesische leger overgaan. Van de Indonesische regering mogen zij niet terugkeren naar de Molukse eilanden vanwege de politieke toestand daar. Het besluit is dat ze 'tijdelijk' naar Nederland gaan. In totaal gaat het om 12.000 personen, omdat hun vrouwen en kinderen ook meegaan. Zij zullen niet meer terugkeren naar Indonesië en in Nederland blijven. Zij vormen het begin van de Molukse gemeenschap in Nederland en streven naar een onafhankelijke republiek in de Zuid-Molukken.

Het Regiment Van Heutsz (RVH) werd opgericht als opleidingseenheid van het Wapen der Infanterie en het kreeg, zoals in de colofon van 'Stabelan' werd vermeld, destijds als opdracht (bij Koninklijk besluit) mee de tradities van het KNIL voort te zetten. De oprichtingsdatum van het Regiment Van Heutsz is 1 juli 1950. Zoals ook te lezen is in diverse bronnen, wordt het RVH gezien als de opvolger van het KNIL. Het regiment werd vernoemd naar de militair, Joannes Benedictus (Jo) van Heutsz, die na dertig jaar oorlog (1873-1903) met harde hand een relatieve rust bracht in Atjeh⁴. Jo van Heutsz is geboren in Coevorden op 3 februari 1851 als zoon van een artillerieofficier en overleden in Montreux (Zwitserland) op 11 juli 1924. Hij heeft zich tijdens zijn carrière opgewerkt tot generaal en heeft vele functies bekleed in voormalig Nederlands-Indië⁵. Een borstbeeld van 'Van Heutsz' staat bij het stafgebouw van het regiment op de kazerne in Schaarsbergen.

*Baretembleem Regiment Van Heutsz.
Dit embleem stamt uit de NDVN-tijd.
(Foto; Open Source Internet)*

De Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen stond tijdens haar bestaan in nauw contact met het Regiment Van Heutsz en ging Piet van Meel regelmatig bij diverse functionarissen van het regiment op bezoek.

³ De getallen genoemd i.r.t. het aantal Nederlandse en Indonesische militairen die afgezwaaid, herplaatst, op transport naar Nederland gingen dan wel overgeplaatst naar het Indonesische leger waren, zijn afgeronde getallen.

⁴ Meest westelijke plaats/district op Sumatra in Indonesië.

⁵ Zie ook de leestip aan het einde van het artikel voor een biografie over Joannes Benedictus van Heutsz.

De eerste bijeenkomst en de gedenksteen.

Het was op de kop af 33 jaar geleden dat de Nederlandse troepen op 8 maart 1942⁶ na de Japanse inval in voormalig Nederlands-Indië de wapens hebben neergelegd. Het was die dag dat de oud-militairen, die bij de Tweede Afdeling Bergartillerie (A II Bg) gediend hadden, voor het eerst bij elkaar kwamen.

*A II Berg in stelling in de omgeving van Salatiga.
Foto: "Collectie Wereldmuseum Coll.nr. RV-A432-4"*

Deze mannen hoorden bij de Bergartillerie, een "bijzonder" wapen en waar de militairen over een hoog moreel, spierkracht en uithoudingsvermogen moesten beschikken voor de lange bergmarsen en het zware werk. Zij waren het die de paarden en de stukken door de rijstvelden en de rivieren begeleiden. Het zware werk; door de modder, het op- en afladen van de kanondelen op de paarden en de uiterste precisie van het nauwkeurig instellen van het kanon vormden de vereisten voor een goed bergartillerist. Zeker in deze eenheid vormden de officieren, onderofficieren,

manschappen én paarden een hecht geheel. Dagelijkse marsen van 25 kilometer waren geen uitzondering.

In Salatiga, een stad halverwege op de route van Semarang naar Solo, waren de militairen van A II Bg gelegerd. De stad wordt omringd door de bergen Merbabu, Telomoyo, Gajah Mungkur en Andong en Ungaran. Deze bergen, met name de Merbabu⁷ en vooral de uitlopers daarvan waren het oefenterrein van A II Bg.

Salatiga was in die tijd een garnizoensstad. In de periode van 1929 tot 1942 waren er vier Nederlandse burgemeesters in deze stad aangesteld. Allen voor een gemiddelde periode van drie jaar. Er zijn tot de dag van vandaag nog ongeveer 170 gebouwen⁸ uit de koloniale periode in de stad te vinden. Eén daarvan is het gebouw van de paardenmanege van A II Bg dat gebruikt werd voor de indoor paardentraining. De kazerne en daarmee meerdere faciliteiten werden gedeeld met de cavalerie-eenheid die eveneens in Salatiga geplaatst was.

Het manegegebouw is destijds gebouwd in 1885 en pas in 1886 opgeleverd. Het ligt midden in het wooncomplex waar destijds de KNIL-officieren in de stad gehuisvest waren. A II Bg werd in de koloniale tijd als een soort van elite-eenheid gezien en had een hoog aanzien. Het voormalig manegegebouw is nog steeds in de huidige staat, even als op de foto te zien is, te vinden.

*Voormalig manegegebouw van A II Bg in Salatiga.
Foto: Website Salatiga Heritage*

⁶ De officiële capitulatie is getekend op 9 maart 1942.

⁷ Uitspraak 'Merbaboe'.

⁸ Bron: Website Salatiga Heritage.

Die dag, precies 33 jaar nadat de afdeling was ophouden te bestaan vanwege de capitulatie aan Japan, werden de oudgedienden ontvangen in de grote zaal in Bronbeek.

Na een openingswoord, het welkom heten van zovelen die gehoor hebben gegeven aan de uitnodiging en een dankwoord aan allen die geholpen hebben met de organisatie en voorbereidingen van deze dag, kon de 'koempoelan' echt beginnen.

Zoals letterlijk geschreven is in de foto-krant "Koempoelan" van maart 1975; *"Zij, die in de loop der jaren bij A II Bg te Salatiga gediend hadden, kwamen op 8 maart bij elkaar. Zij herdachten hun doden, plaatsten een kleine gedenksteen als voorlopige markering voor een gedenkteken. Vrienden onder elkaar, van hoog tot laag, mannen en vrouwen, verbonden door iets wat moeilijk te definiëren is als alleen maar vriendschap. Verouderd, getekend door de voorbijgaande jaren, kwamen zij elkander weer tegen en naarmate de dag vorderde vielen de jaren weg in de gewenning van het veranderde uiterlijk. De 'Sobats' waanden zich op deze heuglijke dag als "thuiskomen" na een lange mars."*

Een eerste gedenksteen als markering voor een definitief gedenkteken is die dag ook onthuld. Deze steen geeft aan de bovenzijde in enkele lijnen het silhouet weer van de berg Merbabu, die het landschap van Salatiga beheerst met zijn machtige uitlopers en het oefenterrein van A II Bg was. Drie stenen, symboliseren de vrede tussen drie Javaanse vorsten die ooit elk een steen naast elkaar hebben gelegd en waaruit de naam Salatiga is ontstaan. Salatiga⁹ is een vertaling voor 'drie stenen'.

De eerste gedenksteen opgesteld midden voor het KNIL Artillerie monument op de Koning Willem I kazerne in 's Hertogenbosch.¹⁰

De eerste gedenksteen geplaatst op de Oranjekazerne in Schaarsbergen.

De gedenksteen is gekarteld en dit is te beschouwen als een breuk. Deze breuk is gerelateerd aan de levens die werden afgebroken in de strijd tegen Japan, in de Tjiaterpas¹¹ en overall elders op Java, alsmede voor hen die in krijgsgevangenschap, latere acties, maar ook in de afgelopen 33 jaar zijn overleden. Het geheel is geplaatst op een voetstuk dat bekleed is met roodbruine flagstones, de kleur van de Indische grond.

⁹ Sala/Sale is de Indonesische benaming (lokaal midden Javaans dialect) voor 'Steen' en Tiga is de vertaling in Bahasa Indonesia voor 'drie'.

¹⁰ Op de achtergrond, rechtsboven, is ook de klok 'Caroline' te zien. In dit geval op het eerste en originele statief.

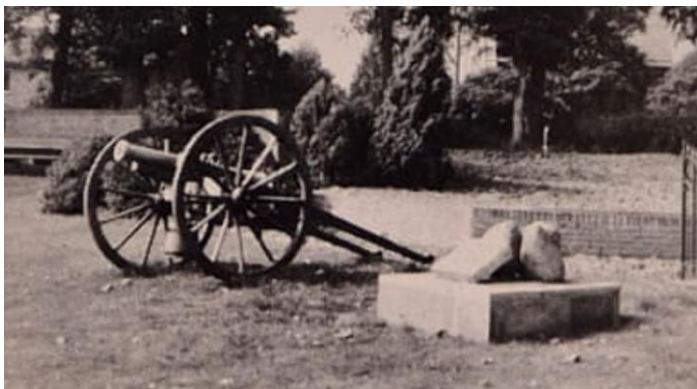
¹¹ De Tjiaterpas op Java en noord van Bandung was de laatste militaire verdedigingslijn van de Nederlandse strijdkrachten in maart 1942.

Aan de onthulling van de gedenksteen is een herdenkingsrede voorafgegaan. De oud-commandant van de oorlogsafdeling A II Bg, de majoor b.d. P.E. Hendriksz, was aanwezig en sprak de herdenkingsrede uit. Zijn toenmalige adjudant, in 1975 inmiddels Luitenant-kolonel Franciscus Leonardus Kroesen¹², trad op als ceremonieel commandant.

De gedenksteen heeft in 1975 een tijdelijke plaats in de tuin van Bronbeek gekregen en kon vanaf dat moment ook als plek dienen om de oudgedienden van A II Bg, die niet meer onder hen waren, op 4 mei te herdenken.

Dat het enige tijd zou gaan duren voordat er een definitief gedenkteken voor de KNIL-artillerie zou komen was al op voorzien. Er werd nu nagedacht om de nieuw onthulde gedenksteen wat meer cachet te geven. Een plan werd al snel bedacht, schetsen gemaakt en gepresenteerd aan de toenmalige commandant van Bronbeek, de brigadegeneraal van der Leer, de museumbeheerder en de tuinman. Na goedkeuring zijn de definitieve werktekeningen binnenshuis gemaakt en is er samen met de tuinman, dhr. Speklé, een uitgewerkt plan gemaakt om dit zo spoedig mogelijk te realiseren.

Het voetstuk met de gedenksteen is op een gegeven moment in de tuin van Bronbeek verplaatst naar een plek op een aantal meters voor de Wilhelmina lindeboom¹³ bovenaan de oplopende helling nabij de “KNIL-bank”¹⁴. Op anderhalve meter links en rechts van het voetstuk werden twee bergkanonnen opgesteld, waarvan de assen van de raden in één lijn zijn geplaatst met de voorzijde van het voetstuk van de gedenksteen. De oude bergkanonnen hebben tussen 1840 en 1850 dienstgedaan bij de toenmalige 4de Bergbatterij.

Deze foto geeft een deel van de opstelling op het landgoed Bronbeek weer en is genomen half september 1974.

De achtergrond was gevormd door een rij lage coniferen langs het omhooglopende pad dat naar de KNIL-bank leidt. Een en ander sloot daarmee mooi aan bij de begroeiing nabij deze bank. Zo had, voor de periode dat het zou gaan duren, de artillerie van het oude leger op waardige wijze een nieuwe plaats gekregen.

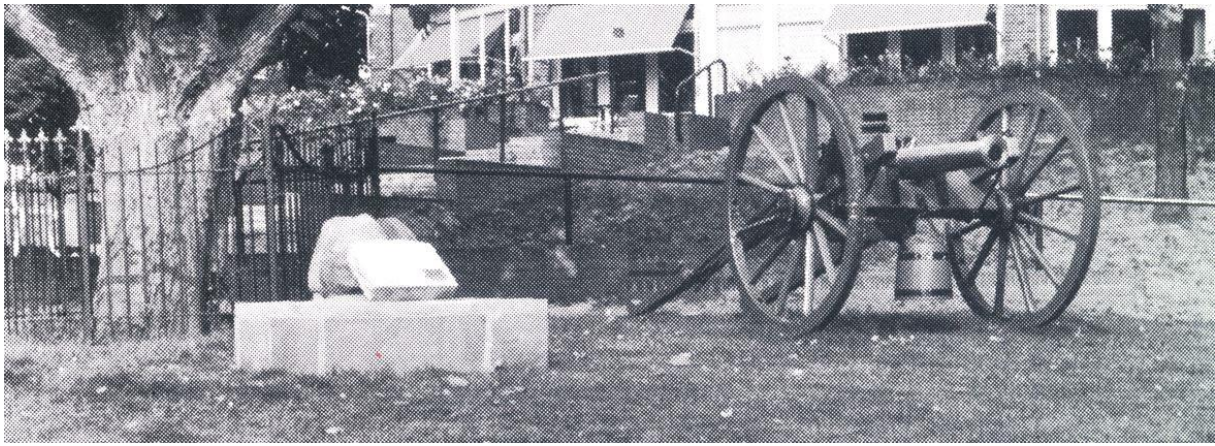
De bewoners van Bronbeek hebben indertijd het bestuur op de hoogte gebracht van het feit dat er niet alleen

op 4 mei, de nationale herdenkingsdag bloemen gelegd werden, maar dat er ook op latere momenten regelmatig bloemen zijn neergelegd bij de gedenksteen. Hiermee is te concluderen dat de gedenksteen niet “zo maar” geplaatst is en gaf dit het bestuur van de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen de nodige voldoening.

¹² Lkol F.L. Kroesen was op dat moment nog in actieve dienst en tot zijn overlijden in 1988, als medeoprichter van de stichting, lid van de redactie van de ‘Stabelan’ en tevens bijzonder betrokken bij alle activiteiten van de stichting.

¹³ De Wilhelmina Lindeboom is een karakteristieke boom die vooral geplaatst werd op locaties met herinneringen aan wijlen Koningin Wilhelmina. Zo ook op Bronbeek.

¹⁴ Destijds was deze plek bekend als de “KNIL-bank”. Heden ten dage draagt deze bank de naam “Van der Heijden bank” en staat dicht bij het restaurant ‘Kumpulan’.

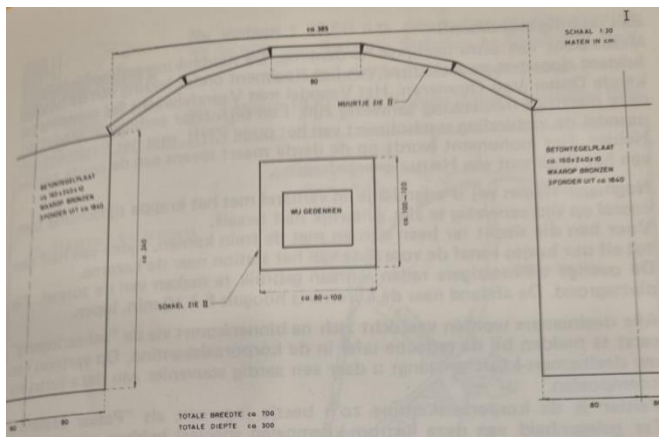

De gedenksteen met links de Wilhelminalinde, het rechter kanon en het restaurant 'Kumpulan'.

Het KNIL Artillerie monument.

De eerste jaren na de oprichting van de stichting gingen gestaag voorbij en werden er jaarlijks de bijeenkomsten en herdenkingen gehouden. De oudgedienden hadden ook geen enkele reden om niet naar een herdenking te gaan, tenzij ziekte of zeer hen tegenhield. Zij keken altijd uit naar een volgend treffen.

Zo werden er door de jaren heen allerlei ideeën aangedragen voor het definitieve gedenkteken. Zo zijn er tijdens het doorbladeren en scannen van de 'Stabelan' bibliotheek, welke geschonken is aan Bronbeek, de definitieve tekeningen van het KNIL-Artillerie monument aangetroffen. Deze werktekeningen zijn in een van de edities aan de leden gepresenteerd. Als afwerking en uiteindelijk ontwerp voor deze 'muur' voor het KNIL-Artillerie monument, is de uit keien opgetrokken en gebogen gedenkmuur gekozen. Op de tekening is nog te lezen dat het een betonnen muur zou worden waarop rode flagstones geplaatst zouden worden.

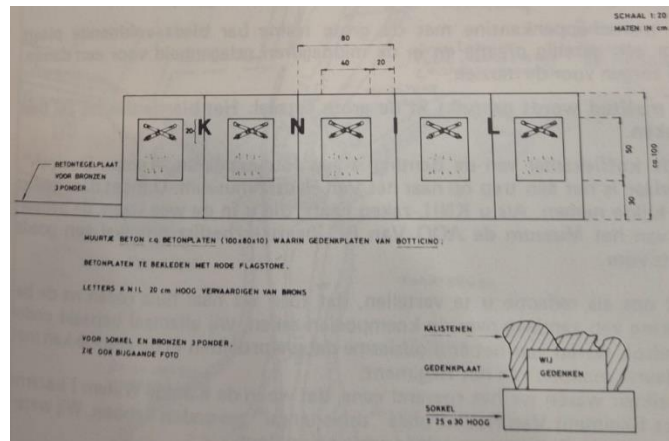

De werktekening met maten zoals die gepresenteerd is aan de leden.

De werktekening hiernaast laat bovenaan de gebogen muur met daarvoor de eerder in Bronbeek onthulde gedenkstenen zien. Deze eerste gedenksteen wordt dus opgenomen in het geheel. Links en rechts van het monument zijn de betontegelplaten te zien waarop de twee bronzen 3 ponders geplaatst worden.

Deze bronzen 3 ponders zijn oorspronkelijk in circa 1840 in dienst genomen.

Op de voorzijde zijn vijf plaquettes van witte natuursteen aangebracht. Op deze plaquettes zijn de namen van de onderdelen van de KNIL Artillerie vermeld, te weten; 'BERG', 'VELD Houwitser', 'INRICHTINGEN DEPOTS MAGAZIJNEN', 'LUCHTDOEL' en 'KUST'. Tussen de vijf plaquettes staan de letters **K N I L** in metaal uitgevoerd.

De werktekening van de voorzijde van de muur met de details.

Dit KNIL-Artillerie monument en definitieve gedenkteken is op 8 maart 1980 tijdens de jaarlijkse koempoelan onthuld en geplaatst naast het Korea monument. De eerder op het landgoed Bronbeek geplaatste tijdelijke markering, de drie stenen en steen met tekst op een voetstuk, alsmede de twee veldkanonnen zijn voor de onthulling van het nieuwe KNIL-artillerie monument ook overgebracht naar de Koning Willem I kazerne. De beide kanonnen zijn links en rechts van het monument en het eerste gedenkteken in het midden voor het nieuwe monument geplaatst.

De op de Oranje Kazerne in Schaarsbergen geplaatste uit keien opgetrokken gebogen muur met de vijf plaquettes en daartussen de letters KNIL.

Vanaf eind 1979 werd de koempoelan van Stabelan gehouden op de thuisbasis van het Regiment van Heutsz, de Koning Willem I Kazerne in 's Hertogenbosch. Niet alleen omdat het regiment met de handhaving van de tradities van het KNIL was belast, maar ook omdat deze niet meer op Bronbeek konden plaats vinden. Enerzijds door de toenmalige situatie op Bronbeek, anderzijds door het groeiende aantal deelnemers aan de koempoelan.

Niet alleen de koempoelan van Stabelan werd op de KW I kazerne gehouden, ook de jaarlijkse reünie van de Oud-Korea strijders werd op de kazerne gehouden. De commandant van het Regiment Van Heutsz in die tijd, de Lkol G.A. Geerts, gaf aan dat er een wezenlijk verschil was tussen de mensen van het KNIL en de Oud-Korea strijders. De Korea-strijders leven nog dichter bij hun monument omdat velen nog in actieve dienst zijn. De mensen van het KNIL zijn allemaal met eervol ontslag, maar hebben intensievere contacten met elkaar door hun belevenissen in de Japanse tijd¹⁵.

¹⁵ Aldus de Lkol G.A. Geerts, kazernecommandant en commandant van het Regiment Van Heutsz in 1980, vermeld in een interview gegeven op 8 maart 1980 voor Stabelan en geplaatst in het periodiek - 6de Jaargang nummer 5, 15 april 1980.

De Lkol Geerts was tevens kazernecommandant en heeft hierdoor veel bemoeienissen gehad met het nieuwe monument van de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen en het verplaatsen van de eerste gedenksteen van Bronbeek naar 's Hertogenbosch.

Met een deel van bijdragen zoals de contributie, extra stortingen van leden van de vriendenkring en verkoop van artikelen op diverse reünies, is het mogelijk geworden om het KNIL-monument te bekostigen.

*Tijdens de tweede koempoelan op 8 maart 1980, die gehouden is op de Koning Willem I Kazerne in 's Hertogenbosch, het KNIL-Monument van Stabelan onthuld.
De muzikale omlijsting werd verzorgd door het tamboerkorps Regiment Van Heutsz¹⁶.*

Op de foto hierboven is de opstelling van het nieuwe KNIL-artilleristen monument, de gebogen en uit keien opgebouwde muur met de gedenkplaten (enigszins verscholen achter de kransen) goed te zien. De eerste gedenksteen en de oude drie pponder kanonnen maakten op deze plek ook onderdeel uit van het geheel.

De drie pponder kanonnen hebben, naar verluid, tot medio 1985/1986 onderdeel uitgemaakt van het KNIL Artillerie monument op de KW I kazerne. Daarna zijn de kanonnen terug naar Bronbeek verhuisd om aldaar of in de expositiezaal getoond te worden of langs zij het borstbeeld van Jo van Heutsz opgesteld te worden¹⁷. Bekend is dat in het begin van de negentiger jaren van één van de kanonnen de spaken van de wielen zijn gerenoveerd. Deze renovatie is door eigen personeel werkzaam op Bronbeek in eigen beheer gerealiseerd¹⁸.

Na vernieuwing van de expositie zijn de kanonnen in het depot van Bronbeek opgeslagen.

¹⁶ Het tamboerkorps RVH is in de begin jaren 90 opgeheven. Sinds 2007 is het Reünieorkest RVH opgericht. Lees bij "Begripen" aan het einde van dit artikel meer over de dit reünieorkest.

¹⁷ Een foto uit 1986 laat zien dat de kanonnen naast het borstbeeld staan opgesteld op het landgoed Bronbeek. Deze foto is niet opgenomen in dit artikel.

¹⁸ Bron: Majoor b.d. A.H. Kabbedijk.

KNIL Soldaat 1940 (De geknielde lader).

Het beeldje dat vervaardigd is om de opbrengst te kunnen bekostigen van het monument.

Voor het vijftienjarig bestaan van de stichting was het idee geopperd om een aanvulling te realiseren bij het bestaande monument ter herinnering aan de periode in voormalig Nederlands-Indië en aan de KNIL-Artillerie. Er is gekozen voor een KNIL-soldaat van de Bergartillerie en dan specifiek een geknielde lader die een 7,5 cm Bofors granaat vast houdt. Tenslotte zijn veel van de oudgedienden en leden van de stichting geplaatst geweest bij de eerste of tweede Afdeling Bergartillerie. Voor deze “aanvulling” moest natuurlijk ook een locatie worden bedacht en geld beschikbaar komen. Over de locatie was geen twijfel en zou deze “geknielde lader” bij het bestaande monument geplaatst worden op de Koning Willem I Kazerne in 's Hertogenbosch. Om het geld bij elkaar te krijgen is er destijds geld ingezameld door middel van de verkoop van kleine replica's van het monument/ beeld.

Het monument was begroot op een bedrag van 7000 gulden. Ook was er al een kunstenaar gevonden die het beeld zou vervaardigen. Nu alleen nog een goed voorbeeld.

Een leuke anekdote van Majoor b.d. Arie Kabbedijk is dat Piet van Meel hem destijds om hulp vroeg in relatie tot de knielende lader van het berggeschut. Er is een zoekslag gedaan om de kleinste soldaat op de kazerne te vinden. Vervolgens is men naar het toenmalige Legermuseum gegaan om aldaar de betreffende soldaat in een KNIL pak te hijsen, door een fotograaf te laten fotograferen als model voor de lader van de Bergartillerie. De foto's dienden als voorbeeld voor de kunstenaar om het uiteindelijke beeld te vervaardigen. Met de verkoop van het tafelmodel beeldje en andere giften van onder andere de leden

van de stichting is de totstandkoming van het monument een feit geworden.

Kunstenaar Jeroen de Rond legt de laatste hand aan de op ware grootte versie van de geknielde lader van de bergartillerie.

Foto uit het periodiek 'Stabelan' en toont de achterzijde van de replica.

De replica's gingen als warme broodjes over de toonbank en er moest al snel een tweede batch besteld worden en zo was het benodigde geld op tijd bij elkaar verzameld. De opdracht voor de vervaardiging van het beeld kon verstrekt worden. Een datum ruim voor het 15-jarig bestaan was als ultimatum gegeven, zodat de 'KNIL Soldaat 1940' uiteindelijk bij het 'KNIL – Artillerie monument' op de Koning Willem I kazerne in 's Hertogenbosch geplaatst en daarna onthuld kon worden.

Zo is op de foto te zien dat kunstenaar Jeroen de Rond in zijn atelier kleine stukken klei aanbrengt voor de fijnere details. Na droging en een verblijf in de oven kon de knielende bergartillerist op tijd afgeleverd worden.

Op 11 augustus 1989 was het de dag dat het 15-jarig jubileum van de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen plaats vond. Een gedegen voorbereiding was aan deze dag voorbijgegaan. Naast de leden van de stichting waren er ook veel militairen en burgers uitgenodigd. Allen hadden een band of verbintenis met de stichting, het bestuur of de leden. Voor genodigden die met de trein kwamen, was er op het station een ontvangst en vervoer naar de kazerne geregeld.

Ontvangst (oud) voorzitter V.O.O.A. Frans van der Knaap.

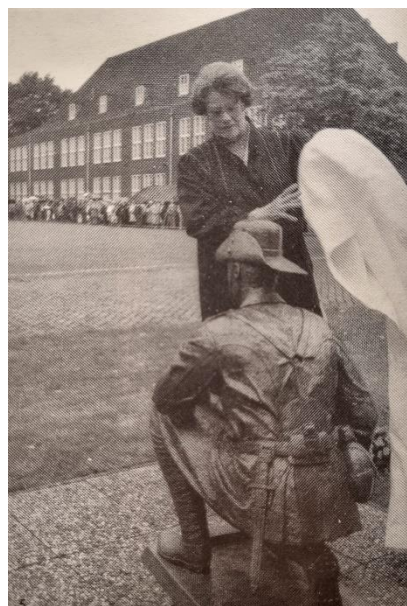
Vanwege de ongunstige weersvoorspellingen was er rekening gehouden met een "slecht weer" programma. Zo waren er grote leger tenten opgesteld voor de ontvangst en als tijdelijk onderkomen ingericht.

Dat de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen een goede band had met de V.O.O.A. was wel duidelijk. In het periodiek 'Stabelan' 16de jaargang nummer 1 d.d. 31 augustus 1989¹⁹ is in een fotoreportage, naast de toenmalig commandant van Bronbeek brigadegeneraal R. Boekholt, ook de

ontvangst van de toenmalige voorzitter van de V.O.O.A., Frans van der Knaap, met begeleidende tekst weergegeven.

Na diverse toespraken en militair ceremonieel is het monument 'KNIL Soldaat 1940' onthuld. Ook over de onthulling is door het bestuur van de stichting goed nagedacht en was het niet zomaar iemand aan wie deze eer toebedeeld werd. Niemand minder dan de weduwe van de in 1949 overleden Generaal Simon Hendrik Spoor²⁰, mevrouw Spoor-Dijkema, heeft het monument onthuld.

De datum van 11 augustus is gerelateerd aan de oprichting van de stichting. Veel van de koempoelans vonden plaats op of rond 8 maart. Zo zijn ook de eerste gedenksteen en het definitieve KNIL-monument op 8 maart in verschillende jaren onthuld. De datum 8 maart heeft betrekking op de capitulatie van het KNIL in 1942 en het daarmee ophouden te bestaan van A II Bg.

Mevrouw Spoor-Dijkema onthult de KNIL Soldaat 1940.

¹⁹ Nummer 1 van het 16de jaargang van de 'Stabelan' was een 116 pagina's tellende editie, gevuld met verhalen over en rond de historie van het KNIL.

²⁰ Zie de leestip aan het einde van dit artikel.

Generaal S.H. Spoor

Generaal Simon Hendrik Spoor was vanaf januari 1946 tot aan zijn dood op 25 mei 1949 de legercommandant van alle Nederlandse troepen, KNIL, KL en Mariniersbrigade in Nederlands-Indië.

Hij gaf leiding aan vele operaties waarvan de twee politionele acties in 1947 en 1948 de bekendste zijn. Generaal Simon Spoor ligt begraven op het militaire ereveld Menteng Pulo in Jakarta.

Het graf van Generaal S.H. Spoor op het militair ereveld Menteng Pulo in Jakarta, Indonesië.

De weersvoorspellingen zaten er niet naast en de letterlijke tekst in de jubileumuitgave van 'Stabelan' meldt; *"De zon liet ons dit jaar in de steek. De KNIL-Soldaat werd niet alleen onthuld, tevens werd hij met een mals buitje ingezegend"*.

Kranslegging door echtgenotes van bestuursleden van de stichting, mw. Kroesen en mw. Cox.

Na de onthulling van de KNIL-Soldaat werden er een aantal kransen gelegd bij de monumenten namens het Regiment Van Heutsz, Nederlands Detachement Verenigde Naties (NDVN) Korea, Vrouwen Korps KNIL (VK-KNIL) en door bestuursleden van de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen en hun echtgenotes.

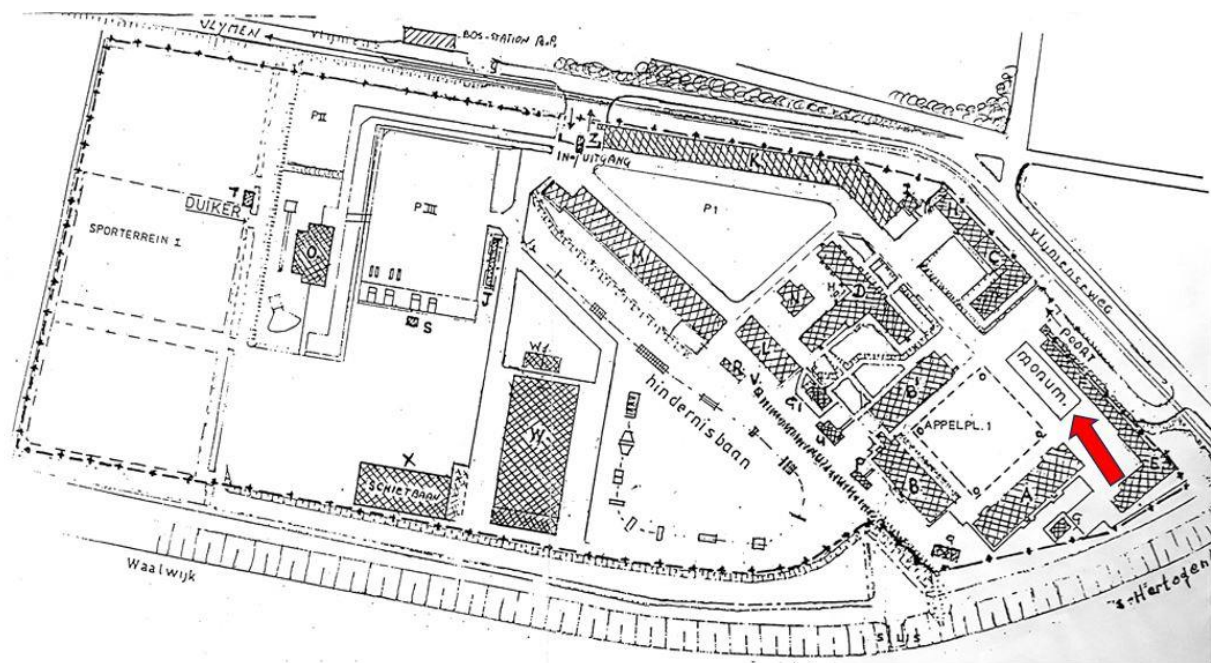
De leden van 'Stabelan' werden na de kransleggingen in de gelegenheid gesteld om bloemen bij het monument te leggen en stil te staan bij hun gevallen kameraden.

De foto van de kranslegging geeft een mooi beeld hoe de monumenten destijds op de KW I kazerne waren gesitueerd. Van links naar rechts het KNIL Artillerie monument met daarvoor (op de foto in het midden) de eerste gedenksteen en

daarnaast de die dag onthulde KNIL Soldaat 1940. In het midden van de foto bovenaan de vlag van de Veldartillerie²¹. Rechts midden boven de persoon in het zwart gekleed is deels het Korea monument te zien.

De diverse foto's in dit artikel laten ook zien dat in de periode tussen de eerste onthulling van het KNIL-Artillerie monument in 1980 en het 15-jarig bestaan in 1989 de twee kanonnen niet meer te zien zijn. Onbevestigde berichten geven aan dat het Korea-monument en het KNIL-Artillerie monument in eerste instantie niet bij elkaar stonden en later op een andere plek naast elkaar geplaatst zijn. Mede daardoor was er minder plek beschikbaar voor het monument samen met de kanonnen. Daarbij is er ook met de gedachten gespeeld dat op een "Van Heutsz kazerne" er maar één monument het meest centraal kan staan en dat is het Korea monument.

²¹ Voor deze 'Artillerie' gelegenheid was de vlag van de veldartillerie gehesen. In geval van andere herdenkingen werd de voor die ceremonie van toepassing zijnde vlag gehesen.

Plattegrond van de Koning Willem I kazerne te 's Hertogenbosch uit 1983.

Rechts op de plattegrond is door middel van de rode pijl de locatie aangewezen (monum.) waar het Korea monument, de monumenten van het KNIL Artilleriemonument, de eerste gedenksteen en de oude veldkanonnen opgesteld waren. In 1985 is daar het eerste marinemonument onthuld en in 1989 de KNIL Soldaat toegevoegd aan het KNIL Artilleriemonument.

De verplaatsingen van de monumenten.

Meer dan tien jaar is de Koning Willem I kazerne de locatie geweest waar de leden van en vrienden verbonden aan de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen samen kwamen voor jaarlijkse bijeenkomsten en hun gesneuvelde kameraden konden herdenken en eren. Na het vallen van de muur kwam daar dan toch een abrupt einde aan. De reden voor het vertrek uit Den Bosch ligt vastgelegd in de Defensienota 1991²². Na de val van de muur in 1989 waren er flinke bezuinigingen op komst. Zo werden diverse kazernes gesloten. Eén daarvan was de Koning Willem I kazerne in Den Bosch, de thuishaven van 48 PainfBat Regiment Van Heutsz.

Foto van het Koreamonument op de Johan van den Kornputkazerne. Wanneer men de poort binnen kwam stond het monument 50 meter links van de poort. Lichting 91-5 staat voor het monument. (Foto: René Mesken)

48 PainfBat werd mobilisabel gesteld en op 29 oktober 1991 werd de traditieshandhaving van het KNIL van het Regiment Van Heutsz overgedragen aan 45 PainfBat. Deze overdracht vond plaats op de Koning Willem I kazerne in 's Hertogenbosch. Het vaandel van het Regiment Van Heutsz werd overgedragen en de overdracht van het vaandel symboliseerde tevens de overdracht van de traditieshandhaving.

45 PainfBat was in die tijd in Steenwijk gelegerd. Eén van de gevolgen was dat ook de monumenten overgebracht moesten worden naar de Johan van den Kornputkazerne in Steenwijk.

²² Defensienota 1991: Het belang van een visie. De krijgsmacht neemt afscheid van de Koude Oorlog en daarmee van veel militaire eenheden en locaties. Een grootscheepse bezuinigingsronde gaat van start.

Hetzelfde was het geval voor het museum van het Regiment Van Heutsz.

De laatste herdenking/reünie van de Vereniging Oud Korea Strijders in Den Bosch was op 9 oktober 1991. Om de verhuizing naar Steenwijk voor te bereiden is het museum gelijk na deze herdenking/reünie gesloten. Medio 1992 is het museum daadwerkelijk naar Steenwijk verhuisd²³.

Het duurde twee jaar voordat er weer een overdracht van de tradities van het Regiment Van Heutsz zou plaats vinden. Dit keer werd ook 45 PainfBat opgeheven en gingen de tradities van het Regiment Van Heutsz over naar 41 Schoolbataljon. Deze overdracht vond plaats op 14 april 1994. Bijna een jaar later heeft wederom een andere eenheid het vaandel en de traditiehandhaving voor een laatste keer over kunnen nemen. Deze eenheid is het 12de Infanteriebataljon Luchtmobiel en draagt sinds de formele overdracht op 11 april 1995 de naam 12de Infanteriebataljon Luchtmobiel **Ranger**²⁴ Regiment Van Heutsz.

Na overleg zijn de monumenten in 1995 overgebracht naar de Oranjekazerne in Schaarsbergen, waar zij heden ten dage nog steeds te vinden zijn.

Het 12de Bataljon Infanterie Luchtmobiel Ranger Regiment Van Heutsz is verantwoordelijk voor het voortzetten van de tradities van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger en daar valt ook de zorg van de monumenten van de Bergartillerie ingedeeld bij het KNIL onder.

Hierboven een overzicht van deze appelplaats in Schaarsbergen en waar de diverse monumenten te vinden zijn.

Op de overzichtsfoto zijn vier vlaggenmasten te zien. Tijdens ceremonies en herdenkingen worden van links naar rechts de VN-vlag, de Nederlandse vlag, de Koreaanse vlag en de vlag van het Regiment Van Heutsz gehesen.

Geheel aan de rechterzijde is ook een houten statief met overkapping en daaronder een klok te vinden. Deze Koreaklok, genaamd 'Caroline' is ooit gegoten en geschonken door de directeur van de Koninklijke Klokkengieter Eijsbouts uit Asten in Noord-Brabant. Na de overtocht naar Zuid-Korea is de bel op 26 november 1953 ingewijd te Haridong²⁵. De klok werd destijds vernoemd door de toenmalige PBC-NDVN, majoor W.M.M. Hasenbos.

"Caroline"

²³ Op de website 'jeoudekazernenu.nl' en op de pagina van de Johan van den Kornputkazerne wordt ook gesproken over het overbrengen van tradities en enkele monumenten. (<https://www.jeoudekazernenu.nl/kazernes-g-l/kornput/x-kornput.html>)

²⁴ Vanwege een uitbreiding van specifieke taken en de aanschaf van nieuw materiaal is het vaardigheidseembleem "Ranger" op 19 december 2024 tijdens een bijzonder appel op Bronbeek toegevoegd aan naam van de eenheid.

²⁵ Het huidige Haridong-gil in Busan, Zuid-Korea – Haridong-gil is een locatie op een klein eilandje zuid in de stad Busan. Het eilandje is door middel van bruggen met het vaste land verbonden.

Het Koreamonument.

Het "Indian head" embleem van het NDVN en het VN Embleem.

Tijdens de Korea-oorlog (1950-1953) vocht er aan de zijde van de Amerikanen een Nederlandse eenheid mee. Op 15 september 1950 werden alle militairen, die waren geplaatst bij dit Nederlands Detachment Verenigde Naties (NDVN), overgeplaatst en ingedeeld bij het Regiment Van Heutsz. Als zodanig vallen het monument, de tradities en herdenkingen met betrekking tot de deelname en strijd van Nederlandse militairen in Korea in de jaren 1950 tot en met 1954 onder het RVH.

Er werden daadwerkelijk 3417 man aangenomen en uitgezonden van de meer dan 16.000 man die zich hebben aangemeld. Er werden 516 man tweemaal, 38 man driemaal en één man viermaal uitgezonden naar Korea. Hierdoor zijn er in totaal 3972 man ingezet in Korea. Van dit aantal hebben 2.980 man actief deelgenomen aan gevechten. Het NDVN werd vanaf december 1950 ingedeeld bij het *38th Regiment* van de *2nd "Indian Head" Division* en kreeg het de eerste operationele opdrachten: het opsporen van Noord-Koreaanse infiltranten achter het front.

Het detachement NDVN bestond uit een staf, stafcompagnie, de alfa compagnie, bravo compagnie, charlie compagnie, tirailleurscompagnie en een ondersteuningscompagnie. Pas in 1951 zou het geheel door de aanvulling van de 3de tirailleurscompagnie compleet zijn. Naast de bovengenoemde eenheden waren ook militairen van andere (krijgsmacht)onderdelen ingedeeld bij het Regiment Van Heutsz, zoals commandotroepen en mariniers. Destijds heeft de mariniersbrigade aangeboden een mariniersbataljon toe te voegen, echter dit is afgewezen. Er was dus geen sprake van dat er commando's en mariniers in Korea dienden anders dan dat zij tijdelijk en onmiddellijk na vrijwillige aanmelding voor de duur van hun tijdelijke contract, ingedeeld werden bij het Regiment Van Heutsz. Dit was niet van toepassing voor de vrijwilligers van de Koninklijke Marechaussee die bij het NDVN ingedeeld was. Bij terugkomst uit Korea in Nederland, werden zij weer ingedeeld bij hun eigen onderdelen. Ook zijn er vanuit Indonesië van een zestigtal KL en oud KNIL-militairen²⁶ aanmeldingen binnen gekomen. De laatste eenheid van het NDVN keerde in december 1954 in Nederland terug.

Omdat vanuit Nederland dit detachement nooit is aangevuld tot de organieke sterkte van een Amerikaans Infanterie Bataljon werd er ter compensatie door het VIII^{ste} leger een aantal Koreaanse militairen bij het NDVN ingedeeld, de zogeheten Katusa's²⁷, ook wel ROKS (*Republic of Korea*) genoemd.

Het Korea monument 1950 - 1954 in Schaarsbergen

²⁶ Bron; Artikel Provinciaal Zeeuwse Courant (PZC) d.d. dinsdag 26 september 1950.

²⁷ Katusa's - Korean Augmentation To United States Army.

Zij hadden naast hun militaire vaardigheden ook bijzondere kennis over het gebied en traden op als tolk. Twintig²⁸ van deze militairen sneuvelden tijdens acties.

De omgekomen Nederlandse militairen staan met naam vermeld op de plakaten welke aan de zijkant van het monument geplaatst zijn. De omgekomen Koreaanse ROKS-militairen worden ook met een gedenkplaat met inscriptie in de Koreaanse taal herdacht. Tijdens de jaarlijkse herdenking worden de namen van deze Katusa's genoemd in het dodenappèl, net als de namen van de 122 gesneuvelde en drie vermiste Nederlandse militairen.

Begin jaren zeventig was luitenant-kolonel Jan Arie Bor²⁹ commandant van het Regiment Van Heutsz. In 1973 nodigde hij alle Korea-veteranen voor het eerst uit voor een herdenking en reünie. Dit evenement was een groot succes en voor herhaling vatbaar. Het leidde uiteindelijk tot de oprichting van de Vereniging van Oud Korea Strijders (V.O.K.S.). De oprichting van de vereniging was het initiatief van de Generaal-majoor Nico Tack en de Kolonel Leendert Schreuders. Beide militairen waren Korea-veteranen uit het eerste detachement Verenigde Naties.

De Vereniging van Oud Korea Strijders is opgericht op 23 juni 1977 te Weert en heeft haar zetel in 's Hertogenbosch. De toenmalige thuisbasis van het Regiment Van Heutsz.

De Vereniging Oud Korea Strijders (V.O.K.S.) heeft als doel:

1. Het behartigen van de belangen van de leden en van de nabestaanden in de eerste graad van die Nederlanders, die direct betrokken waren bij de oorlog in Korea.
2. Het bevorderen van de vriendschappelijke betrekkingen onderling, als mede die met overeenkomstige verenigingen in het buitenland.

²⁸ Diverse bronnen geven aan dat het 19 Katusa's waren die gesneuveld zijn. Recent is er een naam toegevoegd en is het aantal 20 Katusa's. (Bron: Secretaris V.O.K.S.)

²⁹ Op 15 februari 2024 is er in 't Harde een nieuwe integrale trainingsfaciliteit geopend als onderdeel van het Joint ISTAR Commando en genoemd naar de toenmalige Kapitein Bor. Hij was de eerste commandant 101 Militaire Inlichtingendienst Compagnie (MIDcie). Jan Arie Bor kreeg die dag, precies 70 jaar geleden de opdracht om een inlichtingeneenheid op te richten naar Amerikaans model op basis van zijn ervaringen in Korea. 101 Militaire Inlichtingendienst Compagnie is daarmee de eerste voorloper van het Joint ISTAR Commando (JISTARC). De weduwe van Jan Arie Bor was aanwezig bij deze opening.

Kolonel Jan Arie Bor

Foto van Kolonel Jan Arie Bor, genomen van de plaquette bij de nieuw geopende trainingsfaciliteit van JISTARC op de Lkol Tonnetkazerne in 't Harde. (Foto; Aooi Bart Klijn)

In 1943 komt hij terecht in een werkkamp bij Gdansk (Polen) waar hij Russisch leert. Na de bevrijding wordt hij opgenomen in het Britse leger en als sergeant ingezet als tolk. Terug in Nederland wordt hij ingezet als tolk/vertaler bij de KL en wordt in 1947 aangesteld als beroepsmilitair.

Van maart tot en met oktober 1954 is hij wederom in Korea met de opdracht de organisatie van de Amerikaanse Inlichtingencompagnie eigen te maken. In datzelfde jaar krijgt hij de opdracht om vulling te geven aan de inmiddels opgerichte 101 MIDcie en stroomt het eerste personeel binnen. Na diverse inlichtingenfuncties keert hij begin jaren zeventig terug naar de infanterie en wordt commandant van het Regiment Van Heutsz.

Als commandant van dit regiment staat Jan Arie Bor onder andere aan de wieg van de huidige Historische Verzameling Regiment Van Heutsz. Door zijn inspanning zijn de uitmontering van de vaandel- en vlaggenwacht, accessoires voor het V.O.K.S.-tenue en is de oprichting van een Korea monument op de Engelbrecht van Nassaukazerne in Roosendaal tot stand gekomen. Hij heeft er ook zorg voor gedragen dat oud Korea strijders de onderscheidingen ontvingen die zij voor hun inzet in Korea hadden verdiend.

3. Het onderhouden van contacten met het Regiment van Heutsz en met de 2e US Infantry Division (Indianhead)

In 2016 is Kolonel Jan Arie Bor postuum benoemd tot erelid van de Vereniging Oud Korea Strijders.

Het Koreamonument werd op 19 december 1959 in Oirschot onthuld door staatssecretaris M.R.H. Calmeyer³⁰, ter gedachtenis aan alle leden van het Nederlandse Detachement Verenigde Naties (NDVN) die in de strijd in Korea (1950-1954) door oorlogshandelingen zijn omgekomen en vermist. Ieder jaar worden op de dag van de jaarvergadering en de grote reünie van de Vereniging Oud Korea Strijders, de omgekomen en vermiste militairen van het NDVN en de Koninklijke Marine herdacht.

De heer P. Roovers heeft het monument ontworpen. Het bestaat uit een gemetselde zuil van natuursteen die wordt bekroond door een bronzen beeld van een jongen die op een wereldbol staat. Aan de bovenzijde van de zuil is een bronzen embleem bevestigd. Twee gedenkplaten met inscripties zijn aan de zuil gemonteerd. De zuil is geplaatst op een cirkelvormig voetstuk. Op het voetstuk bevindt zich een bronzen urn en diverse bronzen wapenen. In de urn bevindt zich aarde uit Zuid-Korea.

19 december 1959 – De onthulling van het Korea monument in Oirschot.

De tekst op de voorzijde van de zuil luidt:

'GEDENK HEN DIE VIELEN IN DE STRIJD VOOR EEN VRIJE WERELD KOREA 1950 - 1954.'

Het monument werd in januari 1968 verplaatst naar de Koning Willem I kazerne te 's-Hertogenbosch. In maart 1991 is het naar de Johan van den Kornputkazerne in Steenwijk verplaatst om vervolgens op 11 april 1995 naar de huidige bestemming op de Oranjekazerne bij Schaarsbergen overgebracht te worden.

Het monument in Schaarsbergen wordt gezien als het Nationaal Korea Monument. Er zijn meerdere monumenten in Nederland en het buitenland opgericht voor het herdenken van militairen omgekomen dan wel gesneuveld tijdens de periode van de Korea-oorlog.

Monument 'De molen'

'The Netherlands United Nations Participation Monument' op de 'UN memorial Cemetery' in de plaats Busan³¹ in Zuid-Korea.

Monument Luitenant Kolonel Den Ouden

In Zuid-Korea is vlakbij de plaats waar de Lkol Den Ouden is gesneuveld ter nagedachtenis een monument opgericht.

Monument Paramaribo

Dit Koreaanse oorlogsmonument herdenkt de bijdrage van 115 Surinaamse militairen aan de Koreaanse oorlog. Twee Surinamers verloren hierbij hun leven.

Monument Apeldoorn

Koreamonument DS. Herbert Timens.

Monument in Lutten

Gedenksteen bij de Nederlands hervormde kerk in Lutten van de omgekomen militair Jan Kerssies.

Monument Oirschot

Monument ter nagedachtenis van de gesneuvelde militairen van het Regiment Limburgse Jagers. Bij dit monument is ook een plaquette geplaatst voor de gesneuvelden in de Koreaanse oorlog.

Monument Roosendaal

Monument opgericht ter nagedachtenis aan de gevallen van het Korps Commandotroepen.

³⁰ In zijn functie als chef militair kabinet van de minister van Oorlog van 1946 tot 1949, kreeg Michael Rudolph Hendrik Calmeyer bekendheid door de uitzending van de zogenaemde Calmeyer-eenheden naar Indonesië na 1945.

³¹ Busan of Poesan (Pusan) is een grote stad in het zuiden van Zuid-Korea.

<i>Monument Poortugaal</i>	Monument ter nagedachtenis aan de inwoners van Poortugaal die zijn omgekomen in de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië, bij de Politie Acties en de oorlog in Korea.
<i>Monument Roermond</i>	Dit monument is geplaatst in de vijver van het Stadspark Hattem, direct naast het Nationaal Indië Monument. De plaquettes bevatten de namen van de 125 ³² militairen die sinds het begin van de Korea-oorlog in dienst van de Verenigde Naties zijn gesneuveld tijdens of als gevolg van vredesoperaties.
<i>Monument Vredesoperaties Roermond</i>	Het Nationaal Monument voor Vredesoperaties in Roermond is opgericht ter nagedachtenis aan de tot nu toe 125 militairen van de Nederlandse strijdkrachten die sinds het begin van de Korea-oorlog in dienst van de Verenigde Naties zijn omgekomen tijdens of als gevolg van vredesoperaties. Bij dit monument bevindt zich ook een Korea-plaquette dat op 2 september 2017 is bijgeplaatst.
<i>Monument Rotterdam</i>	Dit Korea-monument bevindt zich op de Algemene begraafplaats 'Crooswijk' en is ter nagedachtenis van acht Rotterdamse leden van de NDVN opgericht.
<i>Monument Schiedam</i>	Het Korea- en Indiëmonument herdenkt onder andere twee Schiedammers die in de Korea-oorlog zijn gesneuveld en Schiedammers die zijn omgekomen in voormalig Nederlands-Indië.
<i>Monument Doesburg</i>	Herdenkingsplaquette voor de gesneuvelde militairen woonachtig in Doesburg. De militaire van Dijk sneuvelde in Korea.

De gebogen muur met het anker.

De Nederlandse regering heeft op 3 juli 1950 de torpedojager Hr. Ms. Evertsen aangeboden voor de VN-operatie in Korea. De Hr. Ms. Evertsen was in de nadagen van de overdracht van materiaal en opleiden van voornamelijk landmacht personeel van het Indonesische leger nog steeds gestationeerd in Indonesië. De torpedojager maakte echter geen onderdeel uit van het materiaal dat werd of al was overgedragen aan Indonesië na de soevereiniteitsoverdracht.

Op 7 juli vertrok de Hr. Ms. Evertsen vanuit Surabaya op Java, kwam op 16 juli aan in Sasebo³³ en vertrok op 20 juli vanuit deze marinebasis voor de eerste patrouille. Deze torpedojager was de eerste van zes Nederlandse marineschepen, torpedojagers en fregatten, die in de periode tot eind 1954 dienst heeft gedaan in het Verre Oosten tijdens de Korea Oorlog.

De Nederlandse marineschepen kregen in die periode een grote diversiteit aan taken opgedragen. Het uitvoeren van patrouilles langs de gehele kust van Korea op zoek naar mijnen en illegale

Oorkonde uitgereikt aan de Hr.Ms. Piet Hein voor het vernietigen van een trein met Naval Gun Fire (NVG). Vanaf dat moment waren zij lid van de Train Busters Club.

scheepsbewegingen. Het escorteren van een Amerikaans vliegdekschip behoorde tot een van de taken of het schip had als taak om neergestorte vliegers zo snel als mogelijk uit het water te redden. Voor deze laatstgenoemde taak nam het schip dan een positie in tussen het vliegdekschip en de kust. Voor piloten die bij het landen op of opstijgen vanaf het vliegdekschip wat minder fortuinlijk waren, was het een taak om deze piloten zo spoedig mogelijk uit het water te halen. De Hr. Ms. Evertsen voer in dat geval dan als eerste achter het vliegdekschip.

³² Op de site www.tracesofwar.nl wordt over 125 gesneuvelden Nederlandse militairen gesproken. Het aantal van 122 is juist. Het getal 125 is afgeleid aan het feit dat er ook nog steeds drie vermiste militairen zijn naast de gesneuvelde militairen.

³³ Sasebo was destijds een vervallen marinebasis en bevond zich op het eiland Kjusju in het zuiden van Japan. Nu heeft het een moderne marinebasis en biedt faciliteiten voor de logistieke ondersteuning voor onderdelen van de Amerikaanse Pacific Fleet.

Vanaf zee werden aanvoerlijnen beschermd en bombardementen uitgevoerd op de kustspoorlijn en militair industriële complexen. Tijdens dit soort bombardementen werden vanuit helikopters, door de waarnemers met de naam "Windmill"³⁴, de inslagen geregistreerd en gaven zij correcties door.

De Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau bij het vertrek naar Korea vanuit de haven van Den Helder op 21 november 1952.

Foto: Collectie Marinemuseum Den Helder.

Kwartiermeester F. van der Horst kwam om het leven toen hij tijdens een storm op de uitreis van de torpedobootjager *Hr. Ms. Piet Hein* overboord viel.

Telegrafist C. van Vliet sneuvelde toen een sloep van het fregat *Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau* per abuis door een Zuid Koreaanse mitrailleurpost werd beschoten.

Hr. Ms. Piet Hein in Koreaanse wateren, september 1952.

Foto: Collectie Marinemuseum Den Helder.

De jagers en fregatten van de Koninklijke Marine die dienst hebben gedaan tijdens de oorlog in Korea;

- Hr.Ms. Evertsen (16 juli 1950 - 18 april 1951)
- Hr.Ms. Van Galen (18 april 1951 - 2 maart 1952)
- Hr.Ms. Piet Hein (2 maart 1952 - 18 januari 1953)
- Hr.Ms. Johan Maurits van Nassau (18 januari 1953 - 5 november 1953)
- Hr.Ms. Dubois (5 november 1953 - 9 september 1954)
- Hr.Ms. Van Zijll (9 september 1954 - 24 januari 1955)

Om de twee omgekomen militairen te herdenken staat op de Oranjekazerne in Schaarsbergen rechts naast het Korea monument eveneens een gebogen uit keien opgetrokken muur met daarop een plaquette met tekst.

Een eerste gedenkteken voor de deelname van de Koninklijke Marine en de nagedachtenis aan de twee omgekomen marinemannen is op 18 oktober 1985 onthuld op de Koning Willem I kazerne in 's Hertogenbosch middels een stenen muur met daarop een plaquette en daarvoor is een anker geplaatst.

Zoals te zien is op de foto van de onthulling was het eerste monument beduidend anders en kleiner dan het huidige monument in Schaarsbergen. Het anker dat opgesteld stond voor het eerste monument was volgens zeggen geen origineel marine-anker en is in de loop der tijd, net als de muur, vervangen.

Onthulling van het eerste marine monument in Den Bosch.

³⁴ In het hedendaagse optreden is deze roepnaam nog steeds in gebruik. Zie ook de begrippenlijst.

Dit eerste gedenkteken is op initiatief van oud-marinepersoneel ontworpen en geplaatst. Ook zijn de kosten voor dit monument grotendeels door dit marinepersoneel gedragen.

Heden ten dage op de Oranjekazerne in Schaarsbergen is eenzelfde muur opgericht met een andere plaque en groter anker.

De gebogen muur met plaque en daarvoor het anker.

Voor de gebogen muur is het witte anker geplaatst. Gelet op het feit dat het Korea-monument alleen is geplaatst voor de inzet van het NDVN in Korea, representeert het anker daarom dan ook alleen de Nederlandse Marine in de Korea-periode³⁵.

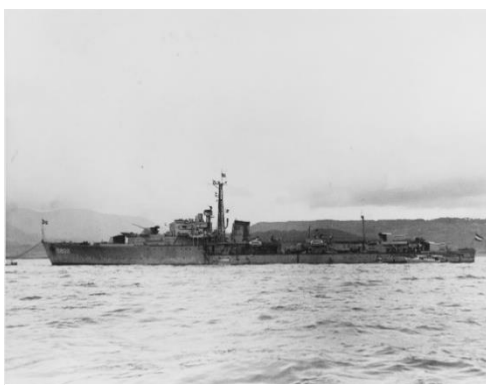
Er is geen link met het Koninklijk Nederlands-Indië Leger of Nederlands-Indië waar de marine ook aanwezig was en ingezet is bij de twee Politie Acties.

De twee omgekomen marinemannen zijn niet alleen met naam en datum in Schaarsbergen, maar ook op een plaque, getiteld *“Ter nagedachtenis aan tijdens de Korea Oorlog omgekomen personeel van de Koninklijke Marine”*, in het Marinemuseum te Den Helder vereeuwigd.

Nadat de Koreaoorlog ten einde was en alle marinemensen terug in Nederland waren, hebben de veteranen aansluiting gezocht. Deze aansluiting was niet makkelijk te vinden. Hun meegebrachte herinneringen zowel fysieke als de verhalen konden zij, volgens eigen zeggen, destijds niet kwijt³⁶. Langere tijd is er door deze veteranen van de marine geprobeerd deze aansluiting via verschillende kanalen en contacten binnen de Koninklijke Marine te vinden, echter zij zijn daar niet in geslaagd. Een aansluiting is wel gevonden toen zij in contact kwamen met de Vereniging Oud Korea Strijders.

De tekst op de plaque bij het anker.

De Hr. Ms. Evertsen in de marinehaven van Yokosuka in Japan. De foto is gedateerd 11 januari 1951.

Foto: Open Source Internet.

Na de eerste herdenking en reünie in 1973 werd er ook actief gezocht naar veteranen die niet ingedeeld waren bij het Regiment Van Heutsz. De Vereniging Oud Korea Strijders is het orgaan waar de Korea veteranen van de Koninklijke Marine opgenomen werden. Bij deze vereniging vonden zij een plek waar zij hun verhaal kwijt konden, gerespecteerd en gehoord werden. Dit is ook de reden dat heel veel, zo niet al het materiaal dat de marinemannen had meegenomen van hun diensttijd in Korea uiteindelijk is geschonken aan het Infanteriemuseum Van Heutsz en aldaar tentoongesteld of gearhiveerd.

³⁵ Bron: Curator Historische Verzameling Regiment Van Heutsz, Lkol George van der Most (erelid V.O.K.S.).

³⁶ Bron: Personeel Historische Verzameling Regiment Van Heutsz.

In totaal zijn er 1298 militairen van de Koninklijke Marine tijdens de Korea oorlog ingezet. Hiervan waren er 1200 schepelingen die aan boord geplaatst waren op een van de zes Nederlandse marineschepen of schepen van partners. Onder hen bevonden zich drie Nederlandse marine vliegers die hun dienst vervulden aan boord van het Britse vliegdekschip HMS Ocean.

Een vergeten oorlog.

De Korea-oorlog wordt ook wel de “vergeten oorlog” genoemd. Dit omdat deze oorlog tussen de Tweede Wereldoorlog en Vietnamoorlog plaats vond en daarmee in de schaduw zou staan van deze twee bloedige oorlogen. Gezien het aantal doden, gewonden en vermisten verdiend de oorlog in Korea deze titel absoluut niet. Er is niet één bron³⁷ die eenzelfde aantal slachtoffers, gewonden of vermisten vermeld. Er worden soms zeer nauwkeurige cijfers weergegeven. Echter wanneer een andere bron geraadpleegd wordt liggen de getallen veelal ver uit elkaar. Qua Nederlandse slachtoffers en vermisten is er geen twijfel. Het totaal aantal slachtoffers, gewonden en vermisten van de militairen die streden onder de VN-vlag is een heel ander verhaal. Om nog maar niet te spreken over de burgerslachtoffers. Ook lopen de getallen met betrekking tot de slachtoffers van Noord-Korea, China en de Sovjet-Unie sterk uiteen. Hier onder een opsomming van slachtoffers. De getallen zijn naar boven en in duizendtallen afgerond.

	Onder VN-vlag	Communistische zijde
Gesneuvelden	179.000	350.000
Gewonden	33.000	790.000
Vermisten	570.000	125.000

Het aantal burgerslachtoffers die gedood of gewond zijn geraakt wordt geschat tussen de 1,5 en 2 miljoen. De benadering³⁸ van de aantallen gesneuvelden, gewonden en vermisten dat weergegeven wordt op welke website, in welk boek of krantenartikel dan ook, is niet echt iets om “vergeten” te noemen. Zeker niet voor de derde en inmiddels vierde generatie nabestaanden. Mede om die reden is de naam “vergeten oorlog” dan ook onterecht te noemen.

De Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen door de jaren heen.

Op 31 augustus 1974 verscheen het eerste gestencilde exemplaar Stabelan boekje en kon dit verstuurd worden naar welgeteld 60 adressen. Eerder is geschreven dat bij de oud KNIL-militairen van A II Bg de onderlinge contacten en het kameraadschap in het bijzonder hoog in het vaandel stonden. Naast de koempoelans en ontmoetingen die door de stichting georganiseerd werden, hadden velen een onderlinge en hechte vriendschap en ontmoeten zij elkaar ook privé.

Vier jaar lang werden er bijeenkomsten georganiseerd en is het initiatief uitgegroeid. In die periode was het aantal bezoekers aan de koempoelans gegroeid tot boven de 250. Het was tijd voor een officieel orgaan. Precies vier jaar later na het verschijnen van het eerste periodiek, werd op 31 augustus 1978, door de heren Franciscus Kroesen en Pieter van Meel, de stichting opgericht met op dat moment meer dan 650 lezers. Op KNIL-reünies werd veel bekendheid verworven. Verkoop van diverse items, onder andere een KNIL-das en KNIL-speld, zorgden onder andere voor inkomsten die voor uitbreiding van het monument zorgden.

³⁷ Geraadpleegde bronnen zijn websites van diverse landen die deelgenomen hebben aan de oorlog in Korea, algemene websites over de oorlog in Korea en diverse krantenartikelen uit het jaar 1953 en dan medio juli.

³⁸ De weergegeven aantallen zijn zeker niet de absolute waarheid en geven een benadering aan en zijn afgerond naar boven.

Uit het feit dat er vier en in hoogtij-jaren tot zes goed gevulde edities per jaar werden uitgebracht met artikelen van uiteenlopende aard en betrekking hebbende op het KNIL in het algemeen, bleek de betrokkenheid, wil en bereidheid van de leden. De echtgenotes van diverse leden waren eveneens actief en hadden ondersteunende taken bij het organiseren of ondersteunen van evenementen.

Foto van een kumpulan. In de open lucht was het een gezellig samenzijn met livemuziek.

Wat begon als een vriendenkring van A II Bg, groeide het uit tot een stichting waarbij ook oudgedienden van andere bergartillerie-eenheden zich aansloten.

Dit omdat ze eerder bij A II Bg hebben gediend of bij een van de andere afdelingen Bergartillerie³⁹. Drie jaar na het overlijden van haar man, nam mevrouw Vijfvinkel-Schüler deel aan de zesde koempoelan.

Bij 'Stabelan' had zij echt het gevoel erbij te horen en om met haar woorden te spreken; *"Hier hoorde mijn man bij en hier hoor ik ook bij"*.

Bovenstaande geeft aan dat er flink aan de weg getimmerd werd en het ledenaantal flink groeide. Een van de doelen van de stichting werd zeker gehaald en dat is het in stand houden van deze vriendenkring.

Om zoveel mogelijk oud bergartilleristen te bereiken en bekend te maken met de stichting was het maken van een adressenbestand vanaf het begin van de oprichting een doel. Deze taak en verantwoordelijkheid lag bij Piet van Meel zelf. Het adressenbestand groeide van 1974 tot 1980 van zes naar 700 adressen. Het bestand werd als cruciaal gezien voor de onderlinge contacten en in een boekje verzameld. Het was de "schakel" naar de vrienden van het oude onderdeel, de bergartillerie in de beginjaren en later ook voor andere onderdelen van het KNIL. Eerst werden de adressen opgenomen in het periodiek STABELAN en later werd er een apart boekje aan gewijd. Dit boekje met namen, adressen en telefoonnummers is destijds onder de leden verspreid tegen de kleine vergoeding van fl. 4,50. Naar verluidt had iedereen dit boekje in zijn of haar⁴⁰ bezit.

Foto expositie tijdens een van de koempoelans.

Het opbouwen van een groot netwerk was eveneens belangrijk voor de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen. Het leggen van contacten, handhaven van goede contacten en verbinden met nieuwe relaties, instanties, organen en andere verenigingen ging gestaag. Zo werd er melding gemaakt dat er in 1980 ook al goede contacten waren met de V.O.O.A. In datzelfde jaar werd de KNIL-artillerie opgenomen in de Stichting Artillerie Verzameling Oldebroek. Volgens Piet van Meel; "een prettige zaak".

³⁹ Tot en met de jaren voor de Tweede Wereldoorlog waren bij het KNIL meerdere afdelingen Bergartillerie ingedeeld. Na de Tweede Wereldoorlog zijn deze gereduceerd tot A I Bg en A II Bg. Alleen A II Bg heeft tot aan de capitulatie van het KNIL op 9 maart 1942 te Kalidjati als Bergartillerie-eenheid bestaan. De eerste bespreking met de Japanse bevelhebber over de capitulatie vonden op 8 maart plaats.

⁴⁰ Na het overlijden van een van de oud-militairen bleven de weduwen vaak lid van de stichting.

Vanaf dat jaar werd ook het periodiek 'Stabelan' standaard naar Oldebroek gestuurd en werden eerder al de dubbele archiefexemplaren opgestuurd om opgenomen te kunnen worden in de verzameling. Ook werd er regelmatig een oproep gedaan in het periodiek om uitrustingsstukken, onderscheidingstekens, uniformen, voorschriften, kortom alles dat met de KNIL-artillerie te maken had, ter beschikking te stellen voor de artillerieverzameling. Er werden geen doekjes om gewonden; 'het KNIL moest daar goed vertegenwoordigd zijn'.

Vriendendagen werden ook georganiseerd. Dagen waar men, naast de jaarlijkse koempoelan, elkaar weer eens kon ontmoeten. Heel simpel met een klein hapje en een drankje, reuze gezellig en noodzakelijk waren.

Voor mensen die in het bezit van eigen vervoer waren, was het verzoek iemand mee te nemen waarvan bekend was dat deze persoon in een isolement zat of alleenstaand was. De vriendendagen waren namelijk speciaal voor die categorie in het leven geroepen. Hoe bijzonder! De persoonlijke contacten vonden een hoogtepunt bij de jaarlijkse reünies van de 'Stabelanners', hun partners en zelfs hun tweede en zelfs derde generatie.

De leden werden van alle lopende zaken goed op de hoogte gehouden. In elke editie was er wel iets te melden van een update aangaande iets wat de aandacht had, georganiseerd werd, het eerherstel/erschuld en vele andere zaken aangaande het KNIL in het algemeen en de bergartillerie in het bijzonder. Het hoogste aantal lezers van het periodiek bedroeg 1234⁴¹. Helaas werden er ook steeds (meer) overlijdensberichten van leden geplaatst.

Vanwege het toenemende aantal leden van buiten de "bergartillerie" is er later in goed overleg besloten om de naam van de "Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen" te wijzigen in "Stichting Vriendenkring Oud KNIL Militairen".

Al vanaf het begin van de oprichting van de stichting is er begonnen met het samenstellen van de "Stabelan Bibliotheek". Alles was welkom; boeken, verslagen, foto's, aantekeningen, landkaarten, knipsels van toen, maar ook uit de recentere jaren. Dit alles om als betrouwbare bron te kunnen dienen voor nieuwe artikelen. Het oogmerk was dat "de zaken het KNIL en Indië rakend niet verloren mochten gaan". Zo kon er begin 1980 gemeld worden dat de bibliotheek een lengte van 20 meter aan boeken had bereikt.

De complete gebonden serie van het periodiek Stabelan zoals aanwezig in het archief van Bronbeek.

Wanneer er bezoeken gebracht werd aan een reünie, zoals die van de Vechtwagens⁴², Bunga Melati⁴³, Gadjah Merah⁴⁴ en de Birma-reünie⁴⁵, werden door de aanwezige (bestuurs)leden folders uitgedeeld van de Stabelan, de zogeheten 'Stabelan folder'. De stichting wilde hiermee meer bekendheid geven aan het periodiek en het streven de KNIL-geschiedenis vast te leggen.

⁴¹ Bijzonder getal, twaalfhonderd vier en dertig (1234)

⁴² Lees bij "Begripen" aan het einde van dit artikel meer over de vechtwagens.

⁴³ Lees bij "Begripen" aan het einde van dit artikel meer over Bunga Melati.

⁴⁴ Lees bij "Begripen" aan het einde van dit artikel meer over Gadjah Merah.

⁴⁵ Lees bij "Begripen" aan het einde van dit artikel meer over de Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baru.

Het periodiek werd steeds meer gezien als een blad voor KNIL mensen ongeacht welk embleem zij ooit op de schouders droegen. De koempoelan werd echter beperkt gehouden tot een reünie voor artilleristen.

Het logo van de fotokrant "Koempoelan" van A II Bg Salatiga.

Naarmate de jaren slijten werd het aantal edities, die jaarlijks uitgebracht werden, teruggebracht. Hiermee werd ook de bijdrage voor het lidmaatschap verlaagd. De reden voor de afname van uit te brengen edities moet zeer gedaan hebben, echter was heel verklaarbaar. De leden die een steeds hogere leeftijd bereikte werden ook geconfronteerd met de daarmee gepaard gaande beperkingen en daarmee nam ook de aangeleverde kopij af.

Met het initiatief startend met zes leden en een uitgave van het periodiek dat op 31 augustus 1974 aan 60 adressen van sobats van A II Berg of hun nabestaanden is verstuurd, begon een 'avontuur' dat 25 jaar zou duren. Uit een aantal hoogtepunten blijkt en door 'van Meel' in de laatste uitgave van het periodiek op 31 augustus 1999 zijn beschreven, kan er geconcludeerd worden dat gedurende die lange periode de Stichting veel bekendheid heeft gekregen. Niet alleen bekendheid, maar ook heel veel heeft kunnen betekenen voor alles wat ook maar te maken had met het verleden van het KNIL en de militairen van dit voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Leger. Van het terugvinden van oude vrienden tot het oprichten van een uitgebreide KNIL-bibliotheek. Het hele archief en daarmee ook de bibliotheek is destijds, door dhr. Piet van Meel, overgedragen aan de plaatsvervangend commandant Bronbeek en aldaar opgeslagen in het archief⁴⁶, waar het tot de dag van vandaag nog steeds te vinden is. Met het overlijden van Piet van Meel, de grootste kartrekker en boegbeeld van Stabelan, is alles overgeleverd aan de handhavers van de tradities van het KNIL.

In de laatste uitgave van het periodiek werd het volgende door Mr. R.A. Peter beschreven;

"In de loop der jaren is Stabelan uitgegroeid tot een belangenorganisatie in ruimere zin, dan de oprichters wellicht voor ogen heeft gestaan. Immers Stabelan zet zich ook – via organisaties waarin het zitting heeft – in voor de behartiging van de belangen van slachtoffers van de oorlog tegen Japan. Het gaat om militaire- en burgerslachtoffers, waarvoor meer dan een halve eeuw na afloop van de Tweede Wereldoorlog, nog steeds van regeringswege ingestelde genoegzame voorzieningen ontbreken.

Zo lang naar de opvatting van die oorlogsslachtoffers onvoldoende compenserende voorzieningen zijn getroffen blijft Stabelan voorlopig meewerken aan het trachten adequate regeringsmaatregelen te verkrijgen.

⁴⁶ Alle edities van het periodiek 'Stabelan' zijn aanwezig en opgeslagen in het archief van het Koninklijk Tehuis voor Oud-militairen en Museum Bronbeek. In mei/juni 2025 zijn alle edities gedigitaliseerd door de Ritmeester b.d. Fred Jansen.

Met betrekking tot een andere aangelegenheid, die voor de Nederlanders uit het vroegere door Japan bezette Nederlands Oost Indië gevoelig lag, heeft de Nederlandse regering, 55 jaar na afloop van de Tweede Wereldoorlog eindelijk begrip opgebracht. Besloten is namelijk dat voortaan op 15 augustus ter herdenking van het officiële einde van W.O. II nationaal wordt gevlagd.

Concluderende kan worden verondersteld, dat vanwege de activiteiten waarbij Stabelan was betrokken, de naam Stabelan in Nederland een begrip is geworden. Mede dankzij de inspanningen die de secretaris/penningmeester P. van Meel zich ter zake heeft getroost en daarvoor in 1998 Koninklijk is onderscheiden. “

Voor het opheffen van de stichting is de datum 26 juli 2000 gekozen. Precies 50 jaar na de opheffing van het KNIL.

Onderscheidingen

Voor de militairen die gediend hebben in de voormalig Nederlandse kolonie vanaf 1945 en voor die militairen die gediend hebben in de Korea-oorlog waren er diverse onderscheidingen beschikbaar en werden deze bij gelegenheid uitgereikt.

Het Ereteken voor Orde en Vrede.

Op 12 december 1947 werd door Koningin Wilhelmina der Nederlanden in een Koninklijk Besluit het Ereteken voor Orde en Vrede ingesteld. De eerste van de zogenaamde politionele acties ("Operatie Product") was nog in volle gang. De tienduizenden Nederlandse militairen moesten voor hun inzet kunnen worden beloond. De naam van het Ereteken duidt op de aspiraties van de Nederlandse regering en wat zij als "orde en vrede" zagen, zouden de Indonesiërs dit "koloniale onderdrukking" noemen.

Het ereteken wordt toegekend aan de militairen van de drie toenmalige krijgsmachtonderdelen en het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger die in het toenmalige Nederlands-Indië, dan wel Indonesië, en de aangrenzende zeegebieden, tussen 3 september 1945 en 4 juni 1951 ten minste drie maanden in werkelijke dienst zijn geweest. Volgens de formele eisen van het Koninklijk Besluit liep de toekenningsdatum tot 27 december 1949. Dit is de datum waarop de soevereiniteitsoverdracht aan de regering van Soekarno plaats vond.

Het ereteken is uitgevoerd als achtpuntige bronzen ster. De bovenste punt is vervangen door twee gekruiste zwaarden met daarboven een kroon. In het midden een medaillon met de letter 'W' omgeven door een jarretiëre waarop ORDE-VREDE vermeld staat. Het versiersel hangt aan een rood-wit-blauw-wit-rood gestreept lint. De jaargespens kunnen worden toegekend voor rechtstreeks optreden in militair verband tegen kwaadwilligen gedurende de jaren 1945 t/m 1949.

Bij Koninklijk Besluit⁴⁷ is, veertig jaar later, in het jaar 1990 de periode van toekenning verruimd tot 4 juni 1951. Nederlandse troepen waren tot die datum in Indonesië gelegerd en werden ingezet bij het overdragen van administratieve, politionele en militaire functies aan Indonesische bestuurders en militairen.

Foto uit de collectie van het Nederlands Militair Museum.

⁴⁷ Koninklijk Besluit no. 90.020890 van 12 oktober 1990.

Zij werden ook ingezet bij het evacueren van duizenden Nederlandse onderdanen die op eigen wens de nieuwe Republiek Indonesië wilden verlaten en werden gerepatrieerd. Tevens waren Nederlandse troepen in die jaren nog belast met de overgave van materieel en instructie. De gespen 1950 en 1951 zijn slechts in uitzonderlijke situaties toegekend.

Het Kruis voor Recht en Vrijheid.

Deze onderscheiding werd ingesteld in 1951 voor deelname aan gevechtshandelingen in militair dienstverband bij een onderdeel van de strijdkrachten der Verenigde Naties. Het versiersel is een zilveren kruis met aan de uiteinden ingekepte armen en tussen deze armen twee gekruiste zwaarden. In het midden een gekroond, ovaal medaillon met daarin de letter 'J'. Aan de keerzijde de leeuw uit het rijkswapen.

Het kruis hangt aan een blauw lint met een oranje baan in het midden en twee smalle witte strepen aan de uiteinden.

Voor deelname aan de strijd in Korea werd een gesp toegekend uitgevoerd als een door een lauwertak omstrengeld zwaard met daarop KOREA 1950. Voor herhaalde uitzending werd er een cijfer toegevoegd.

War Service Medal Republic of Korea.

De "War Service Medal" heet officieel de "*Republic of Korea War Service Medal*" en wordt toegekend aan militair personeel dat in Korea diende tijdens de Koreaanse Oorlog, tussen 25 juni 1950 en 27 juli 1953. Dit omvat zowel Zuid-Koreaanse soldaten als in aanmerking komende leden van de strijdkrachten van de Verenigde Naties die deelnamen aan het conflict. In eerste instantie was deze medaille alleen voor Zuid-Koreaanse militairen bedoeld. Deze medaille was uitgevoerd met het "Taeguk" symbool dat op de Koreaanse vlag te vinden is. De ribbon/baton werd uitgevoerd met het Taeguk symbool.

Om in aanmerking voor deze onderscheiding te komen moest het militair personeel gediend hebben tussen het uitbreken van de vijandelijkheden op 25 juni 1950 en de datum waarop de wapenstilstand werd ondertekend op 27 juli 1953, een permanente opdracht of tijdelijke dienst hebben gehad gedurende 30 opeenvolgende dagen of 60 niet-opeenvolgende dagen. De dienst moesten zij uitgevoerd hebben binnen de territoriale grenzen van Korea, in de wateren die er direct aan grenzen of in de lucht boven Korea, deelnemend aan daadwerkelijke gevechtsoperaties of ter ondersteuning van gevechtsoperaties.

Het is een manier voor de Zuid-Koreaanse regering om de offers te erkennen en te eren die zijn gebracht door diegenen die vochten in de Koreaanse Oorlog.

Aan vier Korea Veteranen is in 2019 alsnog de *Korean War Service Medal* toegekend⁴⁸. Het betreft de Korea veteranen Marine-vlieger Kapitein-ter-zee b.d. Guus Hagdorn, Marine-vlieger luitenant-ter-zee der eerste klasse Jan Mulder, Marine-vlieger luitenant-ter-zee der eerste klasse Ernst van Crugten en soldaat 1e klas Nicolaas Frans Wessels.

De heer Guus Hagdorn ontving de onderscheiding op 25 oktober 2019, op 93-jarige leeftijd, uit handen van de Zuid-Koreaanse Ambassadeur Z.E. Yun Young LEE en in aanwezigheid van zijn familie en de minister van Defensie. De veteranen Jan Mulder, Ernst van Crugten en Frans Wessels ontvingen de onderscheiding postuum.

QR-code met link naar
online artikel op VOX-
VOKS.NL

De QR-code rechts op deze pagina is een link naar het betreffende artikel op de website van de Vereniging Oud Korea Strijders.⁴⁹

Koreamedaille van de Verenigde Naties

De **Koreamedaille van de Verenigde Naties** (*United Nations Service Medal for Korea*) werd door de Verenigde Naties ingesteld voor de militairen die in de Koreaanse Oorlog ingezet werden.

In de jaren 1950 tot en met 1954 werden, naast militairen uit Zuid-Korea ook militairen uit zestien⁵⁰ andere landen in VN verband ingezet om de Noord-Koreaanse aanval op Zuid-Korea te stuiten. Zij raakten later ook in gevecht met Chinese troepen en Russische piloten die Noord-Korea bijstonden.

De onderscheiding is een ronde penning van brons met op de voorzijde het VN-symbool. Een wereldbol met daarop de zeven continenten en een lauwerkrans, in bas-reliëf. Op de vlakke achterzijde, is de opdracht "voor dienst in de verdediging van de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties", eveneens in bas-reliëf geschreven. De medaille wordt op de linkerborst gedragen en is aan het lint

bevestigd door middel van een bronzen gesp en een mechanisme dat zowel draait om een knop als scharniert dankzij de bevestiging aan het lint.

Men moest dertig dagen hebben verbleven in Korea om voor de medaille in aanmerking te komen. Alle veteranen kwamen ook in aanmerking voor de Koreaanse Oorlogsmedaille.

Op de gesp is het woord "Korea" in bas-reliëf aangebracht. Dit is de eerste medaille voor Vredesmissies van de Verenigde Naties.

Het lint kreeg de kleuren van de vlag van de Verenigde Naties, hemelsblauw, met dunne witte verticale strepen. Wit is ook de voornaamste kleur van de vlag van Zuid-Korea.

⁴⁸ <https://vox-voks.nl/alsnog-korean-war-service-medals-uitgereikt.html> (gebruik de QR-code om het hele artikel online te lezen.)

⁴⁹ De QR-code kan met de camera van een smart Phone gescand worden. Er verschijnt een link in beeld naar het betreffende artikel. Vervolgens kan er op deze link geklikt worden en wordt de browser en het artikel op de website geopend.

⁵⁰ Australië, België, Canada, Columbia, Ethiopië, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg, Nederland, Nieuw-Zeeland, de Filipijnen, Zuid-Afrika, Thailand, Turkije, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

De Combat Infantryman Badge

Deze militaire onderscheiding wordt door de Verenigde Staten van Amerika uitgereikt. Deze badge is bedoeld voor de infanterie, militairen die tot een elite-eenheid behoren of voor militairen die bij een infanterie-eenheid ingedeeld waren. Zij mogen niet de rang van kolonel of hoger hebben.

Een variant op de *Combat Infantryman Badge* (CIB) is de Expert Infantryman Badge (EIB) en is in het leven geroepen om het moraal en status van de infanteriesoldaten te verhogen.

Op 27 oktober 1943, presenteerde het Departement voor Oorlog van de VS deze nieuwe badges. De *Combat Infantryman Badge* (CIB) en de *Expert Infantryman Badge* (EIB).

De *Combat Infantryman Badge* is de hoogste onderscheiding die een soldaat kan krijgen. Een Amerikaanse militair ontvangt tevens ook een maandelijks toelage van tien dollar bovenop zijn maandloon.

Om in aanmerking te komen voor de CIB moet de soldaat aan enkele voorwaarden voldoen; Je moet (infanterie)soldaat zijn die uitsluitend taken uitvoert als zijnde infanterie, lid zijn van een infanterie-eenheid wanneer deze wordt opgeroepen om deel te nemen aan een gevechtshandelingen en actief deel hebben genomen aan gevechtshandelingen.

Naast de bovengenoemde specificaties om in aanmerking te komen voor de CIB, waren het ook militairen van de Koninklijke Marechaussee (vrij vertaald; Militaire Politie) die aangesloten waren bij het NDVN en in aanmerking kwamen voor deze onderscheiding.

De Combat Medical Badge

De *Combat Medical Badge* is net als de CIB een onderscheiding van het Amerikaanse leger. Elk lid van de medische afdeling van het leger, met de rang van kolonel of lager, die is toegewezen aan of toegevoegd aan een grondgevechtseenheid van brigade of kleiner die medische ondersteuning biedt gedurende een periode waarin de eenheid betrokken was bij grondgevechten, komt in aanmerking voor de CMB.

Om voor deze onderscheiding in aanmerking te komen moet de persoon medische taken uit hebben gevoerd terwijl hij tegelijkertijd onder vijandelijk vuur ligt. De onderscheiding is in januari 1945 ingesteld.

Deze onderscheiding is ook uitgereikt aan enkele militairen van de NDVN⁵¹.

⁵¹ Tijdens het schrijven van dit artikel werd er nog onderzoek gedaan naar de Nederlandse militairen die destijds deze onderscheiding hebben ontvangen.

Afsluiting

Sinds de plaatsing en onthulling van het Koreamonument in december 1959 worden de herdenkingen voor de gevallen strijders in deze oorlog aldaar gehouden. Als eerste in Oirschot, daarna op de Koning Willem I kazerne, vervolgens op de Johan van den Kornputkazerne in Steenwijk en nu op de Oranjekazerne in Schaarsbergen.

Vanaf de onthulling van het KNIL Artillerie monument in 1980 op de Koning Willem I kazerne was er voor de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen Stabelan niet alleen de in 1975 onthulde tijdelijke gedenksteen, maar nu ook het definitieve monument waar alle onderdelen van de KNIL Artillerie op vermeld staan, daarmee zichtbaar waren en in de herdenkingen meegenomen konden worden.

Met de onthulling van de 'KNIL Soldaat 1940' in 1989, ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de stichting en voorstellende een geknielde bergartillerist met 7,5 cm Bofors granaat in zijn handen, was er een mooie link gemaakt naar de eenheid waar het allemaal mee begon, A II Bg "de tweede Afdeling Bergartillerie" gelegerd in Salatiga, Midden-Java. De monumenten van 'Stabelan' zijn samen met het Korea monument naar de diverse andere kazernes meeverhuisd.

Na het opheffen van de stichting elf jaar later, was het tijd voor de jarenlange kartrekker om het vele werk langzaam los te laten. Hiermee kwam de 'volledige' verantwoording van het in stand houden van de tradities van de Stichting Vriendenkring Oud KNIL Artilleristen en haar zichtbare overlevering, het KNIL Artillerie

monument, bij het Regiment Van Heutsz te liggen. Piet heeft na het opheffen van de stichting tot vlak voor zijn overlijden alle belangrijke zaken nog bewaakt en geborgd. Daarna was het aan de overlevering om niet alleen de tradities, maar ook het gedachtengoed te bewaken.

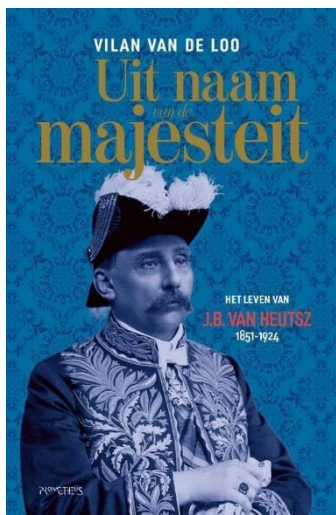
Ook de Koninklijke Marine werd zichtbaar voor de inzet in de oorlog in Korea door het plaatsen van een monument dat onthuld in 1985 in 's Hertogenbosch is en nu in Schaarsbergen door middel van een half gebogen muur met een plaquette en daarvoor een wit anker geplaatst.

Deze drie-eenheid, van links naar rechts, het KNIL Artillerie monument, het Korea monument en het monument van de Koninklijke Marine, staat heden ten dage in alle rust zij aan zij op de Oranjekazerne in Schaarsbergen. Het Korea monument en het Stabelan monument zijn twee aparte monumenten en onlosmakelijk verbonden middels de traditie van het KNIL uitgevoerd door het Regiment Van Heutsz.

Het Korea monument en het monument van de Koninklijke Marine zijn onlosmakelijke verbonden door de oorlog in Korea. De jaarlijkse herdenkingen en reünies worden ondersteund door het 12de Bataljon Infanterie Luchtmobiel Ranger Regiment Van Heutsz, zoals dit Regiment Van Heutsz, na het opheffen van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, de tradities en de handhaving van het KNIL bij Koninklijk Besluit opgedragen heeft gekregen en dat tot de dag van vandaag in alle waardigheid en eerbied doet.

OPDAT WIJ NIET VERGETEN.

Leestips

Van Heutsz is de meest omstreden militair uit de Nederlandse geschiedenis, maar tot op heden ontbrak er een gedegen biografie over hem. *Uit naam van de majesteit* vult deze lacune met een reconstructie van zijn carrière en zijn tijd, op basis van een veelheid aan bronnen. Daarbij is ook geput uit het familiearchief Van Heutsz, dat brieven van zijn echtgenote bevat. Van Heutsz had veel bewonderaars, onder wie Wilhelmina en Emma, én veel vijanden. Hoe kon het gebeuren dat juist hij benoemd werd tot gouverneur van Atjeh en daarna tot gouverneur-generaal, onderkoning van Indië? En hoe manifesteerde Van Heutsz zich na die tijd als bekende en invloedrijke Nederlander in het thuisland? Op alles wat Van Heutsz deed en naliel reageerde Nederland. Dat bleef zo tot ver na zijn dood. Met verschillende monumenten werd hij tot held verheven, om in de provotijd als symbool van de antikoloniale stroming als schurk vertrappt te worden.

Hoe de man zelf dacht over het nut van militair geweld, de uitreiking van Militaire Willems-Ordes, en zijn majesteit onthult dit fascinerende boek. Vilan van de Loo is schrijfster en onderzoekster. Ze publiceert over Nederlands-Indië.

De brandende kampongs van Generaal Spoor - Auteur: Rémy Limpach – ISBN 9789024407170

Excessen of structureel extreem geweld? Het officiële Nederlandse regeringsstandpunt sinds 1969 is dat er in het voormalige Nederlands-Indië, met uitzondering van inlichtingensecties en de commando's van kapitein Westerling, slechts incidenteel excessen plaatsvonden. In dit baanbrekende boek bewijst de Zwitsers-Nederlandse historicus Rémy Limpach het tegengestelde.

Honderdduizenden Nederlandse soldaten streden in 1945-1949 tegen de Indonesische onafhankelijkheid. Lange tijd gold deze strijd als een betrekkelijk 'schone' oorlog, totdat in 1969 geheel andere berichten naar buiten kwamen. Toch bleef ook nadien de indruk bestaan dat Nederlandse militairen slechts bij uitzondering excessief geweld gebruikten.

Rémy Limpach haakt in op het debat dat dankzij het tv-optreden van Joop Hueting (1969) voor het eerst opkwam. Was er in Nederlands-Indië sprake geweest van excessen of structureel extreem geweld?

Het officiële Nederlandse regeringsstandpunt is dat er in het voormalige Nederlands-Indië -met uitzondering van inlichtingensecties en de commando's van kapitein Westerling - slechts incidenteel excessen plaatsvonden. In dit baanbrekende boek bewijst Rémy Limpach het tegengestelde.

Uit zijn studie, gebaseerd op onderzoek in bronnen die historici tot nu toe links lieten liggen, rijst het beeld op van een leger dat - onder leiding van generaal Spoor - op grote schaal extreem geweld als

⁵² Deze leestips zijn eerder geplaatst in *Artilia* nummer 122 in het artikel 'Nederlands-Indië Tijdlijn Tweede Wereldoorlog'. Beide militairen worden in dit artikel wederom genoemd en zijn deze leestips handig en nuttig om nog een keer te noemen.

wapen inzette.

De woorden van Multatuli uit 1860, over een Sumatraans dorp dat door Nederlanders was veroverd 'en dus in brand stond', bleken negentig jaar later onverminderd actueel. De brandende kampongs van Generaal Spoor is meer dan een rechtzetting van een vertekende werkelijkheid. Het boek stemt tot nadenken en raakt een gevoelige snaar in het debat over de Nederlandse overheersing in Nederlands-Indië.

Slotwoord.

Wat begon als het schrijven van een 'gewoon' artikel voor het verenigingsblad "Artilia" van de Vereniging Onder Officieren Artillerie over het monument van de 'KNIL Soldaat 1940' van Stabelan en niet langer dan een pagina of tien, is het een onderzoek naar waarheidsvinding geworden van monumenten waarvan de ontstaansgeschiedenis en feiten deels in de vergetelheid geraakt leek te zijn.

Er staan drie monumenten op een appelplaats van de Oranjekazerne op Schaarsbergen. Over het Korea monument is geen onduidelijkheid. Hoe zat het nu ook alweer met dat monument met die KNIL-soldaat op links van het Korea monument? Wat heeft de soldaat nu in zijn handen? Is het wel een KNIL-soldaat? Waar komt het "Anker" met het gedenkteken vandaan? Wat is de correlatie tussen deze drie monumenten? Hebben deze nu wel of niet een raakvlak met het Korea monument?

Allemaal vragen die genoteerd werden voor verder onderzoek en om de juiste antwoorden boven water te krijgen. Informatie en teksten op diverse websites gaven stof tot nadenken en leek niet compleet dan wel geheel correct. In ieder geval met de kennis die op dat moment aanwezig was⁵³. Gedurende een jaar navraag doen, contacten leggen, zoeken en graven in archieven, online bronnen, boekwerken en periodieken was orde van de dag. Door veel informatie te delen en navraag te doen bij mensen die heden ten dage werken bij musea, instanties of stichtingen gerelateerd aan militaire geschiedenis en/of de Koreaoorlog, heeft dit ertoe geleid dat veel informatie nu op een juiste plek is gevallen.

Nog belangrijker is dat al deze informatie middels dit artikel gedeeld is met iedereen die in het voortraject enige rol heeft gehad en nu als bron kan dienen. Naar alle waarschijnlijkheid zal er bij langer en dieper onderzoek nog meer informatie en vooral details aan het licht komen. De hoop en gedachte is er in ieder geval dat naar aanleiding van dit artikel en de gebruikte bronnen meer juiste en nauwkeurige informatie weergegeven kan worden op diverse (online) platforms.

Na afronding⁵⁴ is wel de overtuiging dat er nu een artikel ligt waarin ontstaansgeschiedenis en correlatie van de monumenten in Schaarsbergen zoveel jaren na onthulling meer helder en duidelijker is geworden.

Dankwoord

Mijn speciale dank gaat uit naar Rob Meeuwisz van de Historische Verzameling Regiment Van Heutsz voor het beantwoorden van vragen, het vinden van data, het opzoeken en delen van foto's en het maken van recente foto's van de diverse monumenten die dicht bij het gebouw van de Historische Verzameling Regiment Van Heutsz op de Oranjekazerne in Schaarsbergen opgesteld staan.

⁵³ Bronnen zoals periodieken van de Stabelan en een goede kennis die nog oud-militairen van het KNIL en bestuursleden van de Stichting Oud KNIL Artilleristen Stabelan heeft gekend en voor mij een 'A1' classificatie qua juistheid van informatie heeft.

⁵⁴ De afronding heeft betrekking op dit artikel. De auteur van dit artikel is van gedachte dat in de loop der tijd, door het delen van meer informatie nog wel meer onderzocht en gedeeld kan worden.

Mijn speciale dank gaat eveneens uit naar de ritmeester b.d. Fred Jansen die op vrije dagen naar locaties is gereden voor het zoeken in diverse archieven en scannen en delen van periodieken van de Stabelan.

Ten slotte gaat mijn dank uit naar het secretariaat van de Vereniging Oud Korea Strijders V.O.K.S. (Leo Schreuders), Museum Bronbeek (Marije Pelle-Meddeler), Stichting 4 en 5 mei (Beau) en het Marinemuseum (Drs. Leon Homburg). Allen voor hun medewerking in het algemeen, het completeren van teksten, de bereidheid voor het beantwoorden van een vraag of vragen, het zoeken naar informatie, foto's, waarheidsvinding en het delen daarvan.

Bronnen, Foto's, begrippen, afkortingen & KNIL-boekwerken:

Bronnen:

- Biografie Piet van Meel (diverse publicaties).
- Majoor b.d. A.H. Kabbedijk.
- Dhr. Rob Meeuwisz
- Historische Verzameling Regiment van Heutsz te Schaarsbergen.
- Periodiek 'Stabelan' 2de jaargang nummer 1 – 15 oktober 1975.
- Periodiek 'Stabelan' 2de jaargang nummer 3 – 30 maart 1976.
- Periodiek 'Stabelan' 6de jaargang nummer 5 – 15 april 1980.
- Periodiek 'Stabelan' 12de jaargang nummer 2 – 9 december 1985.
- Periodiek 'Stabelan' 16de jaargang nummer 1 – 31 augustus 1989 (Jubileum uitgave).
- Periodiek 'Stabelan' 25ste jaargang nummer 4 – 31 augustus 1999. (Laatste uitgave).
- Historische Collectie Korps Veldartillerie/Nederlands Artilleriemuseum.
- Marinemuseum Den Helder.
- Website; Ministerie van Defensie. (www.defensie.nl) (Licentie CC BY-SA 4.0 van toepassing)
- Website en secretariaat; Vereniging Oud Korea Strijders (V.O.K.S.). (www.vox-voks.nl) (VOX-V.O.K.S. is de naam van het verenigingsboekje van de Vereniging Oud Korea Strijders en verschijnt vier keer per jaar.)
- Website; Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg. (www.shbss.nl)
- Website; www.tracesofwar.nl.
- Facebookpagina Salatiga Heritage.
- Boek; Tanda Kehormatan KNIL.
- Boek; Bronbeek, een levend verleden.
- Boek; Eresaluut aan een vergeten leger.
- Boek; Bronbeek, Tempo Doeloe der Liefdadigheid.
- Boek; Uit naam van hare majesteit – Auteur: Vilan van de Loo – ISBN 9789044643770.
- Boek; De brandende kampongs van Generaal Spoor - Auteur: Rémy Limpach – ISBN 9789024407170.
- Open source Internet.

Foto's:

Daar waar bij een foto geen vermelding staat is de foto beschikbaar gesteld door of dhr. Rob Meeuwisz, Ritmeester b.d. Fred Jansen, Aooi Bart Klijn, de privécollectie van de auteur of komt uit een van de edities van het periodiek 'Stabelan'.

- Periodiek 'Stabelan' 2de jaargang nummer 1 – 15 oktober 1975.

- Periodiek 'Stabelan' 2de jaargang nummer 3 – 30 maart 1976.
- Periodiek 'Stabelan' 6de jaargang nummer 5 – 15 april 1980.
- Periodiek 'Stabelan' 9de jaargang nummer 5 – 27 april 1983.
- Periodiek 'Stabelan' 12de jaargang nummer 2 – 9 december 1985.
- Periodiek 'Stabelan' 16de jaargang nummer 1 – 31 augustus 1989 (Jubileum uitgave).
- Museum Volkenkunde Rotterdam. (Collectie Wereldmuseum)
- Nationaal Militair Museum (www.nmm.nl).
- Nationaal Archief. (www.nationaalarchief.nl)
- Collectie Marinemuseum Den Helder.
- Boek; Bronbeek, een levend verleden.
- Boek; Eresaluut aan een vergeten leger.
- Boek; Bronbeek, Tempo Doeloe der Liefdadigheid.
- Plaqueette Kapitein Bor *Exploitation Facility* Lkol Tonnet Kazerne in 't Harde.
- Facebookpagina *Salatiga Heritage*.
- Website *Naval History and Heritage Command* (<https://www.history.navy.mil>)
- Open source Internet.

Begrippen:

A I Bq – De eerste Afdeling Bergartillerie (I is het Romeinse cijfers “een”).

A II Bq – De tweede Afdeling Bergartillerie (II is het Romeinse cijfers “twee”).

Atjeh – Ook bekend als Banda Aceh en is een stad aan de westkust van Sumatra en bekend om de felle opstand tegen het Nederlands koloniale regiem. Atjeh is de meest westelijke stad van Indonesië, heeft een bijzondere geschiedenis met betrekking tot het koloniale verleden en later de gouverneur van Heutsz. Ook is deze stad heel zwaar getroffen tijdens de tsunami op 26 december 2004.

Bunga Melati – Bunga Melati (vertaald uit de Indonesische taal – Jasmijnbloem) was een vereniging van KNIL-militairen. Gevestigd in Breda vond er jaarlijks, in het Turfschip, de reünie plaats. De jubileumreünie van het 25-jarig bestaan telde meer dan 1600 deelnemers.

Calmeyer eenheden – Na de terugkomst van een reis naar Indië adviseerde de toenmalige kolonel M.R.H. Calmeyer tot een grootscheepse zending van hulptroepen, zoals pantserwagens, Genie, AAT en Artillerie. Deze waren bestemd ter ondersteuning van de lichte infanteriebataljons. Deze “Calmeyer” eenheden werden samengesteld uit OVW'ers (Oorlogsvrijwilligers).

Gadja Merah – De geschiedenis van de Gadja Merah (vertaald uit de Indonesische taal – Rode olifant) bataljons is kort, maar zeer intens. Onder de KNIL-eenheden na de Tweede Wereldoorlog werd dit beschouwd als een van de elite. De soldaten waren veteranen van de Japanse invasie van Nederlands-Indië in 1941/1942. Daarnaast waren ze overlevenden van 3,5 jaar dwangarbeid in Japanse krijgsgevangenenkampen aan de Birma-Siam "doden" spoorlijn. Deze mannen hadden gevechtservaring, hoewel beperkt, maar leerden vooral hoe ze konden overleven terwijl ze werden mishandeld zonder rust en minimaal voedsel. Gehard door constante mishandelingen en machteloos toekijkend hoe hun vrienden werden gemarteld en vermoord. Er wordt gezegd dat voor elke spoorbalk een gevangene zijn leven gaf.

Koempoelan – Indonesisch woord voor “bijeenkomst” of “verzamelen”. Officieel wordt het nu geschreven als “kumpulan”. De ‘U’ wordt in de Indonesische taal uitgesproken als ‘oe’ en vroeger, lees de koloniale periode, door de Nederlanders geschreven op de manier zoals men het hoorde.

Overlevering – Betekenis en definitie – Een overlevering verwijst naar een mondelinge of schriftelijke overdracht van kennis, verhalen, gewoonten, gebruiken, of waarden van de ene generatie op de andere. Het gaat vaak om informatie die van generatie op generatie wordt doorgegeven, vaak zonder dat er geschreven documentatie beschikbaar is. Overleveringen kunnen bijdragen aan de culturele identiteit van een gemeenschap en helpen om de geschiedenis en tradities levend te houden. Ze kunnen variëren van volksverhalen en legendes tot religieuze overtuigingen en familie verhalen. In de relatie tot militaire betekenis kan er voor ‘generatie’ ook ‘functie’ of ‘functionaris’ gelezen worden.

Salatiga – Stad in Midden-Java gelegen aan de weg van Semarang naar Solo. In de koloniale periode was Salatiga een garnizoensstad en de thuisbasis van onder andere A II Bg.

Reünieorkest RVH – Het vrijwillig Reünieorkest Regiment van Heutsz is opgericht op 19 november 2007. Het Reünieorkest Regiment van Heutsz bestaat uit muzikanten die in het verleden tijdens hun dienstdienst, muziek hebben gemaakt in één van de militaire muziekkorpsen én muzikanten zonder militaire achtergrond, die affiniteit hebben met een ‘militair’ muziekkorps. Het doel van het korps is het in stand houden en uitdragen van de tradities van het Regiment van Heutsz in het algemeen, en in het bijzonder dat van het voormalig Tamboerkorps Regiment van Heutsz, dat in het verleden behoorde tot dit regiment. Het orkest is door de Regiments Commandant van het Regiment van Heutsz erkend als reünie orkest en manifesteert zich dan ook in de uniformen uit de dienstplichtperiode.

SHBSS – De Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg (SHBSS) is een vrijwilligersorganisatie met als voornaamste doel het organiseren van de jaarlijkse herdenking bij het Birma-Siam en Pakan Baroe Spoorwegen monument op Landgoed Bronbeek in Arnhem. Tijdens deze bijeenkomst worden de slachtoffers herdacht die hun leven lieten bij de aanleg van de beide Dodenspoorwegen. Ook worden spoorwegveteranen, nabestaanden en familieleden in de gelegenheid gesteld om elkaar te ontmoeten en informatie uit te wisselen. De eerste reünie vond plaats in 1967.

Vechtwagens – In Bandoeng werd eind 1937 de “Proefafdeeling Vechtwagens” opgericht. Het KNIL ging tanks aanschaffen. De eerste exemplaren waren de “landtank” en met twee mitrailleurs uitgerust en een “amphibietank”. De laatste werd geen succes. De landtank is verder ontwikkeld. De vechtwagens hebben in de slag bij de Tjiaterpas, de laatste verdedigingslijn, in 1942 eveneens een rol gespeeld.

Windmill – Een Call Sign (C/S) voor een functionaris die in verbinding staat met *Fixed Wing* (FW) en/of *Rotary Wing* (RW) en de inzet van luchtsteun coördineert en (eventueel) aanstuurt.

Afkortingen:

A I Bg – De eerste Afdeling Bergartillerie

A II Bg – De tweede Afdeling Bergartillerie

Katusa's – Korean Augmentation To United States Army (Koreaanse uitbreiding naar/voor het Amerikaanse leger)

KNIL – Koninklijk Nederlands Indisch Leger

NDVN – Nederlands Detachement Verenigde Naties (Korea)

OVW – Oorlogsvrijwilliger

PainfBat – Pantser Infanterie Bataljon

ROKS – *Republic of South Korea*

V.O.O.A. – Vereniging Onderofficieren Artillerie

VK-KNIL – Vrouwen Korps Koninklijk Nederlands-Indisch Leger

V.O.K.S. – Vereniging Oud Korea Strijders

VS – Verenigde Staten van Amerika

KNIL-boekwerken:

Titel	ISBN
Gedenkschrift Koninklijk Nederlands-Indisch Leger 1830-1950	9789090034515
Getekend als koloniaal	Geen
Tanda Mata KNIL	Geen
Tanda Kehormatan KNIL	Geen

Wanneer boeken geen ISBN hebben of online niet meer te verkrijgen zijn bij diverse boekhandelaren bestaat de mogelijkheid om een bezoek te brengen aan de Historische Collectie Korps Veldartillerie, ook bekend als het “Artilleriemuseum” op de Knobbel. Het museum heeft een zeer uitgebreide bibliotheek en is op verzoek ter inzage.

Copyrights

Dit artikel is initieel geschreven voor het verenigingsblad van de Vereniging Onder Officieren Artillerie, de “Artilia” en zal in meerdere delen in diverse edities gepubliceerd gaan worden. Ook zal het middels de website van de Vereniging Oud Korea Strijders gepubliceerd worden.

Het gebruiken van delen van de teksten uit dit artikel op welke wijze dan ook is toegestaan, echter graag in overleg met de auteur. E-mail: rjdv61@gmail.com of WhatsApp +62 878-4234-0681.